

UNIVERZA V LJUBLJANI
TEOLOŠKA FAKULTETA

Špela Mihalič

DRUŽINA KOT KRAJ
EVANGELIZACIJE

DIPLOMSKO DELO

Ljubljana, 2017

UNIVERZA V LJUBLJANI

TEOLOŠKA FAKULTETA

UNIVERZITETNI ŠTUDIJSKI PROGRAM PRVE STOPNJE TEOLOŠKI IN

RELIGIJSKI ŠTUDIJI

Špela Mihalič

**DRUŽINA KOT KRAJ
EVANGELIZACIJE**

DIPLOMSKO DELO

Mentor: doc. dr. Andrej Šegula

Ljubljana, 2017

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju, doc. dr. Andreju Šeguli, ki se je odzval prošnji za mentorstvo in mi s strokovno pomočjo in nasveti pomagal pri pisanju diplomskega dela.

Zahvalila bi se tudi svoji družini, ki mi je skozi študijska leta stala ob strani in me podpirala.

Iskrena hvala.

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN OKRAJŠAV

ZCP - Zakonik cerkvenega prava

KKC - Katekizem katoliške Cerkve

KAZALO

ZAHVALA	II
SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN OKRAJŠAV	IV
KAZALO	V
UVOD	1
1. STATISTIKA IZBRANEGA PODROČJA KOT TEMELJNO IZHODIŠČE.....	3
2. EVANGELIZACIJA.....	5
2.1 Pravilna evangelizacija	7
2.2 Evangelij in družina	10
3. DRUŽINA KOT OSNOVNA CELICA DRUŽBE	12
3.1 Snovanje partnerstva in zakona kot osnovna koraka k družini.....	14
3.2 Družina v Svetem pismu	17
3.3 Krščansko življenje v družini skozi posredovanje vere	19
3.4 Življenje po sedmih zakramentih.....	25
3.5 Cerkev v službi družine.....	28
3.6 Mladi in njihov odnos do družine ter vere	30
3.7 Referendum o družinah – izraz spreminjanja družine kot tradicionalnega pojma....	33
4. ZAKONSKE SKUPINE – KRAJ ZA IZVRŠEVANJE EVANGELIZACIJE.....	37
4.1 Zakonska priprava.....	37
4.2 Zakonske skupine.....	38
ZAKLJUČEK	41
POVZETEK.....	45
SUMMARY.....	46
REFERENCE.....	47

UVOD

»In kako naj verujejo, če niso slišali o njem? In kako naj slišijo o njem, če ni oznanjevalca?« (Rim 10,14)

Skozi študij me je zaradi drugačnega pogleda na vero in okolje, v katerem živim, spremljalo vprašanje, na katerega pa še vedno v celoti nisem našla odgovora. Že kot srednješolka, še bolj pa kot študentka, sem opazila, da mladi vse manj in vse redkeje zahajajo v božji hram. Kakršnokoli udejstvovanje v okviru župnije je za marsikaterega izmed mladih odveč, brez pomena in dolgočasno. Najdejo se izjeme, ki pri določenih projektih sodelujejo, recimo mladinski pevski zbor, vsako leto mladi animatorji organizirajo/organiziramo oratorij, ki se ga udeleži lepo število otrok, vendar je to na velikost župnije in mladih v njej vseeno malo, lahko bi rekli premalo. Obiskovanje svetih maš in pričevanje vere se s strani posameznika zaključijo predvsem ob koncu osnovne šole, ko se v župniji zaključijo tudi verouk (mladinskega verouka namreč ne izvajamo), nekateri pa verske dejavnosti opustijo že leto prej, takoj po prejemu zakramentu svete birme. Marsikdo prizna, da je v osnovni šoli verouk in sveto mašo obiskoval samo zaradi staršev ter da so bili v to dejanje na nek način prisiljeni. Nikoli nisem uspela razumeti in še zdaj ne dojamem, na kakšen način je bila tem otrokom, ki so nato zrasli v mladino, posredovana krščanska vera in v kakšnem krščanskem okolju so odraščali, če jih starši niso pripravili do tega, da bi začeli samostojno in prostovoljno zahajati v Cerkev. Svoj način življenja bodo nato v poznejših letih prenesli tudi na svoje otroke. Vzorec vzgoje, ki ni po zgledu krščanskega življenja, ponovijo ali pa preidejo na naslednjo stopnjo, kjer svojih otrok ne dajo niti več krstiti, s tem pa jim onemogočijo spoznavanje krščanskega življenja.

S takšnimi posamezniki sem se veliko srečevala tako preko študija kot tudi v domačem okolju. Čedalje bolj se je v meni iskriло vprašanje, kakšen pomen ima evangelizacija v

družinah. Ker sem sama odraščala v družini, ki me je krščansko vzgajala in vzgojila, rada zahajam v Cerkev in sem tudi ena od članov župnijskega pastoralnega sveta. Misel opustiti vero in se ne zanašati na zakramente, ne pričevati in ne živeti krščansko mi je tuja. Iz tega razloga v diplomskem delu predstavljam pojem evangelizacija, kaj je to pričevanje vere, kakšna je družina, ki krščansko vzgaja, torej družina, ki je kraj evangelizacije in sodoben pogled na tematiko. Predstaviti želim tudi morebitno rešitev za izboljšanje stanja v župniji, ki je, glede na podano statistiko spodaj, z vidika zakramentalnega življenja pod pričakovanji. Rešitev vidim v zakonskih skupinah, kjer imata zakonca možnost svojo vero utrjevati še naprej, s tem pa prenesti dober zgled na svoje otroke, ki bodo krojili prihodnost, za katero pa verjamem, da bo preko prejemanja zakramentov, krščanskega življenja in preko naslonitve svojega življenja na Boga boljša.

1. STATISTIKA IZBRANEGA PODROČJA KOT TEMELJNO IZHODIŠČE

Veliko partnerskih zvez se ne potrdi z zakramentom svetega zakona. S strani partnerjev je slišati veliko izgovorov, najbolj pogost je ta, da je to veliki finančni zalogaj. Partnerja si zvestobe ne obljubita pred Bogom, v skrajnem primeru se jima to ne zdi potrebno. Bog njuno zvezo nato blagoslovi z otrokom, ki pa ga kljub izvenzakonski zvezi želita krstiti in s tem nakažeta na vzgojo v krščanskem življenju. Krščanska vzgoja je sicer nakazana, vendar pa je dejansko življenje teh zakoncev in tudi otrok vse prej kot krščansko. V zadnjih nekaj letih število krščenih otrok neporočenih staršev narašča, kar prikazuje tudi spodnja tabela.

Tabela 1: *Prikaz krsta po statusu staršev v župniji Tišina*

LETO	ZAKONSKI	CIVILNO ZAKONSKI	NEZAKONSKI	SKUPAJ KRŠČENIH
2006	18	5	21	44
2007	16	0	20	36
2008	10	1	15	26
2009	13	1	19	33
2010	9	1	22	32
2011	7	2	15	24
2012	8	0	17	25
2013	9	0	14	23
2014	3	3	16	22
2015	11	0	17	28
SKUPAJ	104 (35,6 %)	13 (4,4 %)	176 (60,0 %)	293 (100,0 %)

(Vir: župnijski urad župnije Tišina)

*Legenda

Zakonski: poročena cerkveno in civilno.

Civilno zakonski: poročena samo civilno in ne cerkveno.

Nezakonski: neporočena.

Tabela prikazuje, da je največji delež (60,0 %) otrok v župniji Tišina krščenih s strani staršev, ki niso poročeni. Podatek predstavlja dobro izhodišče za vse morebitne razprave o načinih, kako starše usmerjati v smeri vere in v odločitev krstiti otroke po prejetju zakramenta svetega zakona. Zakramentalno življenje predstavlja osnovo dobremu zakonskemu in družinskemu življenju in vse bolj se skozi različne vidike kaže potreba po usmerjanju svojih želja in misli v smeri krščanskega in verskega življenja, za kar pa so osnova zakramenti in krščanski zgled otrokom.

Stanje je zaskrbljujoče in od vsakega posameznika je odvisno, kako se bo odločil. Bistven pri vsem je zgled staršev, ki pa velikokrat na tem področju zataji. Kahn (2014, 9) pravi, da lahko zgodnja dejanja vere v nadaljevanju otrokovega življenja vzcvetijo. Morda bodo starši celo priča temu, da se bo njihov otrok postavil za svoja prepričanja v šoli in nazadnje obiskoval mašo s svojimi otroki. Zgodba drugih staršev pa se bo odvijala v nasprotno smer: vera v Boga bo izginila istočasno kot vera v Miklavža ali pa bo otrok skušal opustiti obiskovanje nedeljske svete maše že v osnovni šoli.

2. EVANGELIZACIJA

V katehetsko-pedagoškem leksikonu je evangelizacija označena kot razsežnost vere; verovati pomeni izpovedati vero, pričevati. Ni mogoče verovati, če ne oznanjamo evangelija in ni mogoče oznanjati evangelija, če ne verujemo. Evangelizacija kot poslanstvo je zelo bogata in mnogovrstna dejavnost, sestavljena iz različnih prvin, kot so prenova človeštva, pričevanje, oznanjevanje, vstop v občestvo ... Vesoljna in vsaka delna Cerkev oznanja evangelij, kadar z živim, misijonskim čutom poskuša prenoviti človeštvo, sredi katerega živi, kadar postane kraju ali okolju, kamor je poslana, priča vrednote božjega kraljestva, izrecno oznanjuje evangelij neverujočim, skuša privedi do spreobrnjenja, ustanavlja skupne prostore, kjer je mogoče vero hraniti in skrbi za dejavni apostolat. (Katehetsko-pedagoški leksikon 1992, 168–169)

Temeljni svetopisemski besedi za pojem evangelizacija sta evangelij in evangelizirati. Oba izraza najdemo že pri starozaveznih prerokih, osrednja pa sta tudi pri Jezusu in Pavlu. (Kasper 2014, 75–80) navaja, da je Jezus lastno poslanstvo kratko in jedrnat definiriral kot »*evangelizare pauperibus*« v pomenu 'blagovest ubogim'.

Usmiljeni Oče je poslal svojega Sina Jezusa, da bi za nas pridobil usmiljenje. Omogočil nam je, da živimo večno kot člani božje družine. Odrešenje je dostopno vsakemu, saj se nam ponuja kot čisti dar. Potrebno ga je le sprejeti. Najbolj pomembna naloga Cerkve je torej oznanjevanje evangelija. Je način življenja, za katerega se sami odločimo, če ga bomo sprejeli ali ne. Ko se odločimo za evangelij, nam mora biti popolnoma jasno, da se odločamo za sprejem Gospodovega klica v življenje. Tako ga začnemo globlje in bolj osebno spoznavati. »Zaradi tega je evangelizacija proces, v katerem oseba sliši evangelij, ga popolnoma ponotranji, postavi Jezusa za Gospoda svojega življenja in se vključi v živ, intimen in večno trajajoč odnos z njim.« (Bedard 2013, 20–30)

Evangelij ni le knjiga, je delujoča beseda, ki to, kar pomeni, tudi udejanja. Ko je evangelij postal knjiga, se je izgubil pravi smisel živega evangelija. V protestantskih revival gibanjih je ta pojem spet postal nekoliko bolj živ. S katoliške strani lahko ta protestantska gibanja primerjamo z misijoni, ki so po župnijah potekali vsake toliko časa. V ekumenskem gibanju je bil pojem evangelizirati navzoč že takoj na začetku, leta 1910, ko je v Edinburghu potekala Misijonska konferenca. Na katoliški strani pa se pojma evangelizacija in evangelizirati uradno zopet pojavita v besedilih Drugega vatikanskega koncila v letih 1962–1965. (Kasper 2014, 75–80)

Dei Verbum (Dogmatična konstitucija o Božjem razodetju) pojasni, da evangelizacija pomeni duha polno pričevanje v besedi in dejanju skozi vse življenje Cerkve. Velik poudarek v celotni zgodovini pa dajo misijonom, tudi papež Janez Pavel II., ki je temelj evangelizacije najbolj obširno in natančno opisal v okrožnici Odrešenikovo poslanstvo – o trajni veljavnosti misijonskega poslanstva leta 1990. Poudari, da je misijon usmerjen tudi v nova socialna okolja, področje kulture in ne samo na različna zemljepisna področja. Določi tri kategorije:

- kjer evangelija še ne poznajo, poteka prvi misijon;
- kjer Cerkev živi v občestvu in ima čvrste strukture, poteka redno pastoralno delo;
- na področjih, kjer so skupine izgubile krščansko živo vero, pa poteka nova evangelizacija.

Temeljno poslanstvo Cerkve se skriva v pojmu evangelizacija. To je pot, po kateri v današnjem času razdajamo apostolsko dediščino. (Bedard 2013, 18)

Katoliških vernikov pa kljub vsemu evangelizacija ne odlikuje. Velika večina katolikov namreč ne ve, kako evangelizirati. V pridigah največkrat razlagamo Sveto pismo in ljudem dajemo informacije ter jih učimo nauk o zapovedih, zakramentih. Premišljujemo in razpravljamo, kljub vsemu pa to ni evangelizacija. Ob vsem tem manjka moč, ki spreminja življenje. Nepravilna evangelizacija pušča posledice, s katerimi se je potrebno soočiti. Statistike, ki se opravljajo vsake toliko časa, nam kažejo kruto resnico,

da obisk v katoliških cerkvah upada – vsako novo poročilo o obisku prikazuje manjši obisk od prejšnjega. (Bedard 2013, 31–40)

»Poslušal sem škofa, ki je opisoval položaj v svoji škofiji. Pripovedoval je, da je pred petindvajsetimi leti na navadno nedeljo prišlo v cerkev 80 odstotkov vseh katoličanov iz njegove župnije. Sedaj je ta delež bližji 15 odstotkom.« Večkrat najdemo razloge za nastalo situacijo v geografskih in demografskih, psiholoških in socioloških dejavnikih. Ker ljudje niso nikoli bili pravilno evangelizirani, so odpadli od »praktične vere«. Ni vse v svetih zakramentih in v vsakotedenskem obisku nedeljske maše. To je le napačen optimizem, ki nas paralizira. (Bedard 2013, 27)

2.1 Pravilna evangelizacija

Spregovorimo lahko o treh korakih, ki zadevajo dinamiko pravilne evangelizacije. Prvi korak se nanaša na to, da preko evangelija oznanjamo božje povabilo k življenju. Oznanjevanje poteka tako, da izzove primeren odgovor, osebi, kateri se oznanja, pa mora biti jasno, da mora svoje življenje v celoti predati Gospodu. Pri drugem koraku je ključna beseda odgovor. Oseba, ki je evangelizirana, mora odgovoriti, da v popolnosti sprejema Gospodov načrt za svoje življenje. Tretji korak je božji, saj pri tem oseba, ki se je odzvala božjemu klicu, čuti neposredno božje delo.

Prva dva koraka sta človeška, tretji korak pa je, kot omenjeno, božji. Ko evangelij pravilno oznanjamo, Bog poskrbi za moč, ki jo ob tem potrebujemo. Ko se človeka dotakne božja roka, vstopi v proces resnične preobrazbe. Človek, ki tako začuti Gospoda, je evangeliziran. Marsikdo ne verjame, da je to tako preprosto. Mnogo ljudi ne verjame, da lahko Bog deluje neposredno. Odgovor najdemo v Svetem pismu pri preroku Jeremiji (Jer 29,13), ki pravi: *»Ko me boste iskali z vsem srcem, se vam bom dal najti.«* Pri Janezu (Jn 1,12) lahko beremo: *»Tistim pa, ki so jo sprejeli, je dala moč, da*

postanejo Božji otroci.«, v knjigi Razodetja (Raz 3,20) pa Jezus pravi: »*Glej, stojim pred vrati in trkam. Če kdo sliši moj glas in odpre vrata, bom stopil k njemu in večerjal z njim, on pa z menoj.*« (Kasper 2014, 37)

Evangelizacija je odvisna tudi od načina pridiganja, učenja in pričevanja. Pri pridiganju je pomembno, da se naše pridige spremenijo. Izziv je, da vse predamo Njemu in Gospoda naredimo za gospodarja našega življenja. Popolna predanost je, da mu predamo tudi vsak poskus svojega prevzemanja vodstva nad lastnim življenjem. Marsikdo tega ni sposoben, saj je mnenja, da mora imeti vse pod nadzorom. Če predamo Gospodu svoje življenje, storimo korak v neznano. Njemu je zato potrebno zaupati. Gospod je namreč obljubil, da nas ne bo nikoli zapustil in besede ni nikoli prelomil. Nimamo pa samo njegove besede, ampak tudi na tisoče prič, ki pričujejo za Gospoda. Tisti, ki evangelizira, mora v poslušalcih vzbuditi Gospodov klic in jih povabiti, da dajo popolni odgovor. V današnjem času se ljudstva ne vabi dovolj, niso dovolj spodbujeni k temu, da bi se Gospodu popolnoma odprli. Bog želi biti aktiven sodelavec v naših življenjih in ne le povprečni opazovalec. Pridige morajo biti osredotočene na Jezusa veliko bolj, kot so to večinoma časa. Njegovo ime moramo izgovoriti bolj sproščeno. »V Evangelii Nuntiandi je papež Pavel VI. jasno spregovoril: brez pravega razglasenja Jezusovega imena /.../ ni prave evangelizacije. In spet na drugem mestu: evangelizirati pomeni najprej pričevati /.../ za Jezusa Kristusa.« Podrediti se je potrebno temu, da bodo ljudje iz cerkva odhajali tako, da bo v njihovih ušesih odzvanjalo Jezusovo ime. (Bedard 2013, 65–80)

Bedard (2013, 65–80) navaja: »V njih ne bo lakote po globljem spoznanju Gospoda, lakote, ki jo sicer on sam položi v človeka, ko se mu ta odpre.« Veliko priložnosti pa imamo za učenje. Udeležimo se lahko različnih programov izobraževanja za odrasle, poučevanje verouka za otroke in najstnike, duhovne vaje ... Tako kot pridiganje, mora tudi naše učenje postati evangelijsko. Zopet lahko povemo, da je ljudi potrebno povabiti, da odgovorijo na sporočilo evangelija, da se jih Gospod lahko dotakne. On je vljuden do skrajnosti in se nikomur ne vsiljuje. Le pravilna evangelizacija pa lahko privede do tega, da bodo ljudje dovolj široko odprli vrata svojih src, da bo Gospod

lahko vstopil. Tiste, ki svojih src ne bodo odprli, bo zelo težko poučevati. Pomembno pa je, da se človeku najprej v popolnosti predstavi evangelij. Če slednjega nismo storili, je vsak nadaljnji učinek našega učenja zelo vprašljiv. In kakšne priložnosti imamo za evangelizacijo pri učenju? Tudi otroci se lahko odzovejo na Gospodov klic. Mladih in najmlajših ne smemo podcenjevati v smislu, da ne morejo odgovoriti Bogu. Za oznanjevanje božjega kraljestva bi lahko uporabili vsako okoliščino, kjer se izvaja poučevanje.

Med člani Cerkve pa je zelo razširjeno mnenje, da je evangelizacija stvar duhovnikov oziroma posvečenih. Gospod je dal zapoved, da naj gredo po vsem svetu in naj učijo vero celotni Cerkvi. Dvomi glede tega so se razblinili na drugem vatikanskem koncilu. Znotraj Kristusovega telesa imajo sicer nekateri posebno poslanstvo, je pa vsak kristjan od Gospoda poklican, da je oznanjevalec. Temu rečemo pričevanje. Prinašanje vesele novice pa je večkrat podobno igri na srečo (osebno pričevanje). Mnogim so dobro misleči kristjani želeli pričevati o evangeliju, pa so jih zavrnil. Če ne znamo pravilno pričevati, lahko naredimo tudi škodo. Res je, da niso vse okoliščine primerne za evangelizacijo, saj ima Gospod poseben čas in moramo svoja čutila naravnati na njegov čas. Mnogokrat se starši sprašujejo, kaj so pri vzgoji naredili narobe, da so njihovi otroci zašli od Gospoda. Na svojih ramenih nosijo težko breme zaradi napak, za katere mislijo, da so jih naredili. Prepričati se morajo, da niso oni krivi za grehe svojih otrok. Različni pritiski iz različnih strani sedanjega sveta vlečejo mladega človeka v različna življenjska okolja. Tem napadom se težko uprejo tudi zelo pobožne družine. Kljub vsemu pa je Gospod odpustil grehe, za katere smo se kesali in ga zanima le naša prihodnost. Želi, da vemo, da bo tisto, kar sami nismo mogli storiti, nekoč storil on. Odrešenje otrok je namreč najgloblja želja krščanskih staršev. (Kasper 2014, 38)

Ob vsem tem je potrebno dodati, da je prvi korak storil Bog Oče, ki nas je ustvaril in nam vdihnil življenje. Povabil nas je, da z njim delimo življenje, svojega Sina je poslal med nas, da bi postal eden izmed nas in po njem nam je zagotovil večno življenje. Od nas je odvisno, ali se bomo odzvali na klic. (Bedard 2013, 41–50)

Ob vprašanju, kaj je pravilna evangelizacija pridemo do spoznanja, da je pomembna dinamika evangelizacije in koraki, s katerimi jo izvedemo. Hkrati pa si ob zgoraj prebranem lahko odgovorimo na vprašanje, zakaj je tako malo pravilne evangelizacije. Ljudje namreč niso pravilno seznanjeni s pomenom evangelizacije za posameznika in za družino. Tudi v moji domači župniji je tako. Veliko vernikov misli, da so obiski nedeljskih maš dovolj, da družina lahko krščansko živi, da je obisk verouka za otroka dovolj, da spozna Boga in da krščansko živi. Zaradi napačnega mišljenja in pristopa se zato veliko število otrok ob končani osnovni šoli upre takšnemu življenju. Skozi nekajletno obiskovanje verouka in nedeljskih maš jim ni posredovano to, kar je za evangelizacijo tako zelo pomembno – da začutijo Gospodov klic, se nanj odzovejo in pričujejo naprej.

2.2 Evangelij in družina

Evangelij družine seže na začetke človeštva. Dan je bil od Stvarnika kot popotnica človeštvu. V Stari zavezi pride do izraza v prvih dveh poglavjih Geneze, ki vsebujeta zelo stara izročila človeštva. Predstavljen je izvorni Božji načrt za družino, kjer lahko izpostavimo tri temeljne trditve:

- a) 1 Mz 1,27: *»Bog je ustvaril človeka po svoji podobi, po Božji podobi ga je ustvaril, moškega in žensko je ustvaril.«*

Človek ni ustvarjen kot osamelec, zanj ni dobro, da je sam, zato je Bog ustvaril dva spola. Moški in ženska sta tako od Boga podarjena drug drugemu, njuna obveznost pa je, da se podpirata, dopolnjujeta, da sta drug drugemu v veselje. Oba imata enako dostojanstvo, hkrati pa sta si tudi različna, kar razloži medsebojno privlačnost. Ustvarjena sta za ljubezen in sta podoba Boga, ki je ljubezen. (1 Jn 4,8)

b) 1 Mz 1,28: *»Bog ju je blagoslovil in Bog jima je rekel: Bodita rodovitna in množita se.«*

Ljubezen presega samo sebe, udejanja se v otrocih, ki se iz te ljubezni rodijo. Ljubezen med moškim in žensko ter prenos življenja sta neločljiva. Slednje velja tudi v poznejšem obdobju, ko prvemu rojstvo sledi drugo – socialno in kulturno rojstvo. Otroka tako uvajamo v življenje, zato potrebuje čustveno varnost svojih staršev. Za Sveto pismo so otroci sad Božjega blagoslova. Kasper (2014, 21–30) pravi: *»Brez družine ne bo prihodnosti, temveč staranje družbe, kar je tista nevarnost, pred katero smo se znašli na Zahodu.«*

c) 1 Mz 1,28: *»Napolnita zemljo in si jo podvrzita.«*

Besedi *»gospodovati«* in *»podvreči se«* se večkrat razume napačno. Strokovnjaki za Sveto pismo so dokazali, da besedi ne gre razumeti v smislu nasilne oblasti. V drugi pripovedi o stvarjenju se uporabljata besedi *»obdelovati«* in *»varovati«*. Človekova dolžnost je, da zemljo obdeluje in varuje, da je dober pastir sveta. Slednja naloga zadeva moškega in žensko. Njima je zaupana vsa zemlja. Odnos med njima tako presega sam sebe, ne sme se zapreti vase, ampak se mora odpreti za poslanstvo v svetu. Osnovna in vitalna celica družbe je namreč družina. Družbena in politična naloga družine je tudi skrb, da družba ne postane anonimna masa, zato je skupnost družine pomembna za rojstvo civilizacije družine. (Kasper 2014, 21–30)

3. DRUŽINA KOT OSNOVNA CELICA DRUŽBE

Družina velja za naravno in temeljno človeško skupnost, v kateri sobivajo generacije in se prenašajo vzorci vedenja, norme in ideali. Je prostor, kjer se oblikuje intimno življenje med njenimi člani, kjer se človek srečuje s človekom in se uresničuje življenjski smisel. (Bajzek 2008, 94–95)

V današnjem času je beseda »družina« splošno uveljavljen, enoten pojem. Največkrat pod to besedo prepoznamo starše nasprotnega spola, ki živijo srečno družinsko življenje, v ozadju pa so tudi ljubeči stari starši. Takšne družine bi naj veljale za »normalne« družine. Tradicionalna jedrna družina sicer ne izginja, temveč postaja manj običajna in manj pogosta. Vse pogostejše pa so tudi druge oblike družin, ki jih sestavljajo neporočeni pari, starši samohranilci, ponovno združeni ločeni starši, komune ter homoseksualni pari obeh spolov z otroki. Pojem družina in sestava družine se razlikujeta tudi v posameznih kulturah. Najosnovnejša oblika v zahodnih družbah je monogamija, kjer ima mož eno ženo, izstopa pa nekaj držav, kjer je povsem normalno prisotna bigamija, kar pomeni, da ima moški dve ali več žena. (Bajzek 2008, 96).

V členih 2207. in 2208. Katekizma katoliške Cerkve je navedeno, da družino sestavljata mož in žena, združena v zakonu skupaj s svojimi otroki. Družino je ustanovil Bog in jo obdaril z njeno temeljno zgradbo. Zakon in družina sta naravnana na blagor zakoncev ter na roditev in vzgojo otrok. Med člani iste družine se vzpostavijo osebni odnosi in prvobitne odgovornosti. V Kristusu družina postane *domača Cerkev*, ker je skupnost vere, upanja in ljubezni. Družina je navedena kot prvotna celica družbe. Načela in vrednote družine sestavljajo temelj družbenega življenja. Življenje v družini je uvajanje v življenje v družbi. Družba ima dolžnost, da zakon in družino podpira, civilne oblasti pa morajo spoštovati in pospeševati pravo naravo zakona in družine. Otroci dolgujejo staršem spoštovanje (otroško vdanost), hvaležnost, učljivost in pokorščino. Tako prispevajo, tudi z dobrimi odnosi med brati in sestrami, k rasti harmonije in svetosti

vsega družinskega življenja. Če bi se starši znašli v položaju pomanjkanja, bolezni, osamljenosti ali starosti, so jim odrasli otroci dolžni moralno in gmotno pomagati. Kakor imajo otroci dolžnosti do svojih staršev, imajo tudi starši dolžnosti do svojih otrok. Starši, ki so deležni božjega očetovstva, so prvi odgovorni za vzgojo svojih otrok in so prvi oznanjevalci vere. Starši imajo dolžnost ljubiti in spoštovati otroke kot *osebe* in kot *božje otroke*. Kolikor je mogoče, se morajo zavzemati za njihove telesne in duhovne potrebe, izbrati zanje primerno šolo ter jim pomagati s pametnimi nasveti pri izbiri poklica in življenjskega stanu. Prav posebno pa je tudi poslanstvo vzgajati jih v krščanski veri. (Katekizem katoliške Cerkve 2007)

V današnjem času opazimo tudi druge oblike družin, ki se nekoliko razlikujejo od tradicionalne. V Sloveniji je bilo veliko govora o družinskem zakoniku, ki je bil po dolgi razpravi državnega zbora sprejet 21. marca 2017 in je nadomestil več kot 40 let star zakon o zakonski zvezi in družinskem življenju. Glavni namen zakonika je bil zagotavljanje učinkovitejšega izvajanja načela varovanja koristi otroka in izboljšanje pravne varnosti pri odločanju o zakonskih in družinskih sporih. Tako se pristojnosti odločanja o ukrepih selijo iz centrov za socialno delo na okrožna sodišča. Izraz roditeljska pravica bo nadomestila starševska skrb, ta pa bo lahko, če otrok ostane brez staršev, dodeljena tudi starim staršem ali drugim ožjim sorodnikom. S tem so se izognili zapletom, ki bi jih povzročila posvojitve znotraj družine. Zakonik določa, da je družina življenjska skupnost otroka, ne glede na njegovo starost, z obema ali enim od staršev ali z drugo odraslo osebo, če ta skrbi za otroka in ima do otroka določene obveznosti in pravice. Odločanje o ukrepih za varstvo otroka zakonik seli na okrožna sodišča, prinaša pa tudi sistemsko ureditev pomoči za družino. Zagovorniki zakonika so poudarjali, da se zakonik osredotoča na otroka in varstvo njegovih koristi, iz tega pa izhaja tudi širša opredelitev družine. Tako družina ne sme znova postati polje ideološkega boja. Zakonik ne prinaša nobenih dodatnih pravic istospolnim parom. Zakonik po mnenju vlade izboljšuje položaj otrok v družinskih razmerjih pred postopkom na sodišču, med postopkom in po njem. Varovanje koristi otroka, ki je temeljno načelo družinskega prava, naj bi bilo tako izvajano učinkoviteje. Zakonik naj bi tudi izboljšal pravno varnost državljanov na področju odločanja v zakonskih in družinskih sporih ter poenotil postopke glede odločanja o ukrepih za varstvo koristi otrok. (A. Č., Al. Ma. 2017)

Vsaka družina je svet zase. Kot katerakoli druga organizacija ima tudi vsaka družina svoje posebne značilnosti in pravila. Organiziranost družine se nenehno spreminja, saj se s tem prilagaja notranjim in zunanjim pritiskom. V današnjem času družina postaja kraj zasebnosti in sprostitev, razvijajo se raznolike in pluralne oblike družinskega življenja. (Asen 1998, 11, 12)

3.1 Snovanje partnerstva in zakona kot osnovna koraka k družini

»Partnerstvo je združitev dveh ljudi istega ali nasprotnega spola, skupaj z njunima družinama in njunim krogom prijateljev.« Ko se odločimo za partnerstvo, je potrebno v tem precej kompleksnem procesu pregledati ali zavreči določene stvari, ki so bile del našega življenja v preteklosti. Posameznika, ki zvezo ustvarita, imata vsak zase določeno preteklost, ki je povezana tudi z njunima družinama. Njuna načela in navade se tako lahko razlikujejo. Vsak partner ima lahko drugačno predstavo o tem, kakšne so moške in kakšne ženske vloge, do razhajanj lahko prihaja tudi pri pravilih glede redoljubnosti in prehranjevalnih navad. Če so razhajanja prevelika, je to lahko precejšnja ovira pri snovanju partnerstva – pri partnerstvu gre za to, da se odločimo, kaj bomo spremenili, kaj opustili in kaj vanj prinesli novega. Da bo zveza čim uspešnejša, je ob snovanju potrebno urediti tudi čisto banalna vprašanja o gospodinjskih opravilih. Pomembni področji, o katerih se morata partnerja pogovoriti, sta tudi denar in spolnost. Partnerja se na začetku zveze soočata s številnimi vprašanji, ki se jih s svojimi brati in sestrami nista naučila. Par se nato lahko ustali, ko premaga začetne ovire. Za številne pare je pomembno, da svoje razmerje uradno potrdijo. Nekoč je bila poroka nekaj samo po sebi umevnega, zdaj pa ljudje ne mislijo več, da je nujno potrebna. A zaroka in poroka sta lahko še vedno znamenji moči in vdanosti, sporočilo svetu nasploh in še zlasti družini. (Asen 1998, 87–95)

Bog je imel s stvaritvijo moža in žene svojo vizijo. Ustvaril ju je popolnoma drugače kot nebo in zemljo, cvetje in rastline. Naredil ju je po svoji podobi kot svojo podobnost.

Ženo je ustvaril medtem, ko je Adam spal, zato je kot božji dar. Kot cerkvena skupnost moramo verniki še naprej zaupati in biti prepričani v družino tako kot jo vidi Bog: nerazdružljivo, storjeno iz ljubezni, kraj podaritve samega sebe in rodovitnosti, daru odpuščanja, zrelosti in trajnosti. Partnerja, ki pred Bogom skleneta zakonsko zvezo, storita velik korak. Zakon pa dobiva dodatno vrednost z dejstvom, da se v njem lahko čuti in celo vidi nekaj Jezusove ljubezni do Cerkve, njegove neveste. V zakonu najdemo vso Jezusovo čistost, vso njegovo vnemo in njegovo trpljenje. Noben zakon ne uide trpljenju in ne veselju. Ko se izgubi povezava z Bogom in izgine zavedanje, da je zakon izraz intimnega božjega življenja na zemlji, tedaj izgineta tudi mir in veselje, hkrati pa nastopita nemir in razdraženost. Iz naše zle volje nato prihaja greh, ki kot črv onemogoča, da bi družina, ki jo Bog zasadi kot »drevo ob vodi«, uspešno dajala sad in uživala srečo. V družinah se ta črv kaže kot neplodnost, bolezen, nezvestoba, smrt zakonca. Človek ob vsem tem ne ostane sam. Zakonca in družina lahko napravita del poti z lastnimi človeškimi močmi dobrote, solidarnosti, energije ... Toda zmago nad trpljenjem je mogoče najti edino v Kristusu. Nobeno zlo ni namreč tako veliko, da bi ločilo moža in ženo ali raztrgalo družino, da ga božje usmiljenje ne bi moglo premagati. Resnična pot rasti ljubezni je duhovna pot (pot spreobrnitve srca, pravi preobrat samega sebe, novega rojstva, obvladovanja. (Danneels 1998, 35–38)

Kljub vsemu pa se najdejo tudi zakonci, ki ne zdržijo pritiska in se ločijo. Eden izmed glavnih vzrokov je nestalnost zakona z vsemi posledicami, ki iz tega izvirajo. Mnogi pari se ločijo zaradi zunanjih razlogov, pravi razlog pa je potrebno iskati v človeškem srcu, v njegovi zlobi in njegovi slabosti. Velikokrat je eden izmed partnerjev žrtev njegovega zlobnega srca. Ljubezen namreč ni delna, pogojna, je trajnost, ni prehoden stik. Je celostna podaritev in služenje drug drugemu. Cerkev nenehno razglša nerazvezljivost veljavnega zakona in je zato nenehno obtožena trdosrčnosti in okorelosti. Cerkev vztraja na tem načelu, ker je tudi sama podložna Gospodovemu zakonu. (Danneels 1998, 13)

Jezus (Mt 19, 8–9) pravi: *»Zaradi vaše trdosrčnosti vam je Mojzes dovolil ločiti se od vaših žena. Od začetka pa ni bilo tako. Kdor se loči od svoje žene, razen če se zaradi nečistovanja, in se oženi z drugo, prešuštvuje.«*

Jezus ni govoril o vzrokih ločitve, saj so vzroki lahko tudi posledice, ampak je govoril o trdoti srca. Interpretacija zgoraj navedenega citata iz Svetega pisma je eno od žarišč delitve med katoliškim in protestantskim gledanjem na vlogo morale v zakonu. Dejstvo je, da tako vzhodna Cerkev kot tudi protestantske Cerkve dovoljujejo drugo poroko, ko je prvi zakon po katoliških načelih formalno še zakonit. (Mlinar 1998, 74)

Ločitev se včasih doživlja kot osvoboditev, na splošno pa je »smrt«, pred katero je bila dolgo tesnoba in ji sledi dolga bolečina. Če se zakonca kljub vsemu trudu, da bi zakon obstal, ločita, morata vsak zase sprejeti dolžnost, da s spoštovanjem drugega, njegove pravice do intimnosti in privatnega življenja, napravita trpljenje znosno. Problem ločitve je nekoliko večji, če imata zakonca otroke. Otroci velikokrat niso sposobni biti objektivni, ne znajo razločevati, kaj je prav in kaj narobe. O tem je z njimi potrebno govoriti z veliko obzirnostjo, saj se lahko pozneje, v puberteti, večkrat v nasilni obliki, preko različnih dejavnikov izraža njihovo trpljenje. (Danneels 1998, 38–46)

Ob vsem tem se lahko zgodi tudi to, da pride do ponovne poroke, kar je pri Cerkvi drugo vprašanje. Slednja ne more priznati niti blagosloviti druge zveze. Samo Bog seveda pozna srce tistega, ki se loči in ponovno poroči in pri tem presoja krivdo. Z objektivnega vidika pa poroka po ločitvi ne more biti sprejeta. Postala bi objektivno nasprotje do zaveze med Bogom in človeštvom, med Kristusom in njegovo Cerkvijo, do zaveze, katere povezava med možem in ženo je udejanjenje. Iz istega razloga pa Cerkev ponovno poročenim ločencem ne dovoljuje obhajila. Kristjani imajo pomešane in zmedene pojme, saj med seboj pomešajo poroko in prepoved prejemanja obhajila. Ko Cerkev govori o drugi poroki, uporablja veliko bolj mirne besede, kot se na splošno misli. Obstaja razlika med tistimi, ki so kljub odkritosrčnemu prizadevanju, da bi rešili prejšnji zakon, popolnoma po krivem zapuščeni in tistimi, ki so cerkveno veljavni zakon po lastni veliki krivdi razdrli. Kot kristjani pa moramo ločenim stati ob strani. To lahko storimo na tri načine:

- prvi način: kot Kajfa: *»Postava je postava. V svojem življenju niste imeli sreče, ničesar ne morem storiti za vas.«;*
- drugi način: kot Pilat: *»Ni se treba preveč zavzemati. Sicer pa se danes to pogosto dogaja po malem povsod, ne vem, kaj naj bi storil.«;*
- tretji način: kot Simon iz Cirene: ne izogne se križu, ampak ga pomaga nositi. To je dolgoročna rešitev, pot, na kateri osebno sodelujemo in skupaj prehodimo mnogo ur napora, težav in trpljenja. Toda to je najuspešnejša pot. (Danneels 1998, 47–50)

3.2 Družina v Svetem pismu

Dejansko stanje družin lahko označimo z več pojmi. Družine so lahko idealne, lahko pa so vse prej kot idealne. Takšne primere zasledimo že v Svetem pismu. Tretja Mojzesova knjiga govori o izgonu iz raja, iz rajskega stanja družinskega in zakonskega življenja. Človek se odtuji od Boga, posledično se odtujenost pojavi tudi v človeku in med ljudmi. Moški in ženska se drug pred drugim sramujeta, kar privede do prve odtujenosti. Tu se čustvo naklonjenosti degenerira v medsebojno poželenje in gospodovanje moškega nad žensko. Pri tem drug drugega grajata in nadzirata, v njuno življenje pa se priplazijo nasilje, ljubosumje in neenotnost. (Danneels 1998, 18–20)

Druga odtujenost se pojavi med materjo in hčerko. 1 Mz 3,16 pravi: *»Zares, mnogo boš trpela v svoji nosečnosti in v bolečinah boš rojevala otroke.«* Tudi v odnosu med človekom in naravno je prisotna odtujenost. 1 Mz 3,19: *»V potu svojega obraza boš jedel kruh, dokler se ne povrneš v zemljo, kajti iz nje si bil vzet. Zares, prah si in v prah se povrneš.«* V družino hitro vstopi odtujenost in prepir, Sveto pismo pa govori tudi o zakonski nezvestobi. (Danneels 1998, 20–23)

Najhujša odtujenost pa je smrt. Slednja prinese v družino veliko trpljenje. Za starše je posebej boleče, ko stojijo ob grobu svojega otroka, boleče je tudi za zakonca, ki se mora

posloviti zaradi smrti enega izmed njiju, še posebej boleče pa je to pri srečnem zakonu. (Danneels 1998, 23–24)

Ravno zgoraj navedene odtujenosti so lahko v veliki meri razlog, da se evangelizacija v današnjem času ne odvija kot bi se lahko. Sveto pismo navaja številne ovire za srečno družinsko in zakonsko življenje, ki za marsikaterega posameznika lahko predstavljajo preveliko breme in lahko zaradi svoje morebitno prešibke vere pod tem bremenom tudi omaga. Vseeno pa nam Sveto pismo podaja tudi rešitve, ki jih najde v potrpljenju, medsebojnem razumevanju, iskanju pozitivnega v slabem in pa ljubezni, ki predstavlja temelj krščanske vere. Bog nas ljubi, nam želi dobro in kljub oviram, ki nam jih postavlja na pot zaradi naše slabe vere, moramo strmeti k temu, da se odzovemo na njegov klic. Verovati moramo, da nas Bog ljubi, da je usmiljen in to nam mora predstavljati tudi temelj in podlago za osnovanje odnosa z drugim posameznikom, za ustvarjanje družine in za krščansko vzgojo otrok.

O družini in lepoti družine moramo govoriti previdno. Ne moremo izhajati iz nestvarnosti o romantični podobi družine. Upoštevati moramo trdo stvarnost, ki ni vselej dobra. Določeno tolažbo lahko najdemo v Svetopisemskem realizmu. Ob koncu tretjega poglavja Geneze se pojavi luč, luč upanja. Po izgonu iz raja je Bog dal človeku upanje, da ga bo spremljal na njegovi poti. (Kasper 2014, 31–34)

V 1 Mz 12,1–2 piše: *»Pojdi iz svoje dežele, iz svoje rodbine in iz hiše svojega očeta v deželo, ki ti jo bom pokazal. Iz tebe bom naredil velik narod, blagoslovil te bom in naredil tvoje ime veliko, da bo v blagoslov.«*

Abrahamu je uspelo svojo vero predati naprej, do nas, zato je naš oče v veri. Njegova zgodba nas pouči o veri in o njenem predajanju otrokom. Izak je skozi dogajanje na gori lahko videl, kako Bog skrbi zanj. S to izkušnjo, ki jo je svojemu sinu omogočil Abraham, je Izak izkusil moč vere. (Kahn 2014, 13)

V Katekizmu katoliške Cerkve, 150. člen, je zapisano, da je vera izročanje celotnega življenja Bogu kot odgovor na njegov klic. Vera je najprej človekova osebna privrženost Bogu. Bog skrbi za nas, kar je lahko naša največja motivacija za vero, ljubezen, ki nam jo Bog naklanja pa je temelj naše vere. Bog nam želi dobro, zato smo povabljeni v veri k Njemu. Pomemben je tudi Jezusov klic (Jn, 15,12), ki pravi: »*To je moja zapoved, da se ljubite med seboj, kakor sem vas jaz ljubil.*« Na Jezusov klic se je potrebno odzvati. To je pomembno tudi za naše otroke, ki bodo poskušali vzorec posnemati in tako izkusili, da je Bog usmiljen in bodo verovali. (Kahn 2014, 14–15)

3.3 Krščansko življenje v družini skozi posredovanje vere

Vsi smo poklicani, da posredujemo življenje. Tukaj ne mislimo samo na biološko posredovanje življenja, ampak na to, da smo dolžni skrbeti, da se življenje poraja v nas, v partnerjih, v otrocih. Poslanstvo porajanja življenja, udeležba pri božjem ustvarjanju je zaupana vsem družinam katerekoli vrste. Za vsakega obstaja veselo oznanilo. Vedno pa se je potrebno zavedati, da življenje izhaja od Boga. Ne ustvarimo ga mi, ampak ga prejemamo. Življenje je dar in je milost. Nihče od nas nima življenja, ki ga ne bi prejel od Boga in nihče ga ne posreduje naprej, če v njem ne deluje Bog. »Dati življenje« je izraz, ki izraža življenje, dano otroku. (Danneels 1998, 52–58)

Materinska in očetovska ljubezen se začneta z darom življenja, a se tam ne končata. Po rojstvu otroka je namreč potrebnega še veliko dela. Pomemben dejavnik je, da so starši ob svojih otrocih, starši pa morajo svoje otroke uvajati tudi v Cerkev, torej v versko življenje. Vera k nam ne prihaja po kakšni čarovniji, ampak jo v vsej polnosti prejemamo po zakramentih, naši otroci pa še zlasti po zakramentih, skozi katere se jih uvaja v cerkveno življenje: krst, evharistija in birma. (Kahn 2014, 40)

V Zakoniku cerkvenega prava piše, da je dolžnost katoliških staršev svoje otroke krstiti in jim omogočiti krščansko vzgojo. Otroku je torej potrebno vero posredovati naprej.

Današnjim krščanskim družinam manjkata predvsem dve stvari, ki sta med seboj tesno povezani. Gre za pogovor med zakoncema in za pogovor zakonskega para ter družine z Bogom. Človek je namreč pogovorno bitje. (Vider 1999, 5)

Družina bi naj skupaj preživela čim več časa, tako lahko drug drugemu pokažemo, kako deluje Bog. Potrebno je vzpostaviti dober pogovor, v katerem se bo ustvarila priložnost, da svoje bližnje postavimo na prvo mesto. Vsekakor se ta oblika od družine do družine razlikuje, bistveno pa je, da se okolje oblikuje v ljubezenski luči. V današnjem času na družinsko življenje vplivajo različni dejavniki, na prvo mesto pa lahko postavimo dejavnik službe. Zaradi službe začne trpeti družinsko življenje, saj nad srečno družino prevladuje uspešna karierna pot, za katero si prizadevajo starši. Če želimo, da do tega ne pride, moramo določene stvari spremeniti. Na prvo mesto je potrebno postaviti družino in skupaj preživeti čim več časa – to lahko privede do zamenjave službe. Vsekakor moramo omeniti, da je brez službe in posledično brez finančnega doprinosa težko preživeti, vendar se moramo ob tem zavedati, da je glavna dolžnost staršev, da svojim otrokom predajo vero, temu primerno pa bi naj organizirali tudi življenje. (Kahn 2014, 24–25)

Kahn (2014, 24–25) navaja: »Ljubezen je potrebno postaviti v središče družinskega življenja in ga pripraviti za življenje v temeljni odprtosti, v kateri bomo lahko izbirali večje dobro.« Vsekakor ob tem organiziranju in ob spremembah lahko pride do težav in različnih skrbi, vendar ljudje z vero vidijo, da Bog skrbi zanje tudi v težkih časih. Dve stvari med seboj tesno povezani sta skromnost in globoka vera. KKC, natančneje 166. člen opisuje: »Naši otroci bodo dobili priložnost, da bodo zgled tudi svojim prijateljem in bodo vero predali naprej: verujoči je prejel vero od drugega, mora jo predati naprej drugemu.«

Ljubezen lahko postavimo v središče tudi na drugih področjih družinskega življenja. Postavlja se pomembno vprašanje, kako že majhnemu otroku zagotoviti, da bo videl zgled ljubezni, da jo bo lahko potem posnel z lastnim življenjem. Materinska

ljubezen je glede tega neprimerljiva. Nobena ustanova ne daje takšne ljubezni, kot je mamina. Ob tem so v slabšem položaju enostarševske družine, ki dolžnosti ne morejo razdeliti med več družinskih članov, vendar se je potrebno naučiti, da bomo na svet gledali z očmi vere. To lahko storimo tako, da vključimo katoliško tradicijo – nedeljo ločimo od ostalih dni v tednu in delamo stvari, ki jih med tednom zapostavljamo, hkrati pa izločimo obveznosti, ki nas obvezujejo med tednom (nakup v trgovini). Nekoliko bolj smo lahko pozorni tudi na različne čase v cerkvenem letu in se v velikonočnem času še nekoliko bolj trudimo. Otroci bodo počasi spoznavali verske resnice, o veri jih je potrebno poučiti, saj v šoli določenega verskega znanja niso deležni. V družinskem vsakdanu je pomembna tudi molitev, saj je družinska molitev dobra osnova za osebno molitev. (Kahn 2014, 32–49)

Družine v današnjem času vseeno nekako niso naklonjene temu, da bi v svojih domovih udeleževale verske običaje. Zakramenti so tisti, po katerih v polnosti prejemamo vero. Otroci nas potrebujejo, ko se bližajo zrelosti, takrat je zelo pomembno, da se z njimi pogovarjamo. Potrebno jih je spodbujati k razmišljanju o svojih izbirah, o svojih potrebah, da bodo otroci postali zanesljivi in pogumni. Najpogostejši vzrok, ali bo otrok med vzgajanjem in odraščanjem prejel vero, je odnos med njegovimi starši. (Kahn 2014, 32–49)

Kahn (2014, 27) navaja: »Ta odnos je osrednji dejavnik v oblikovanju družinskega življenja in zato odloča, koliko bodo otroci v svojem življenju videli Boga na delu oziroma ali bodo znali ceniti pričevanje svojih staršev.« Najpomembnejši dejavnik pri razpoznavanju tistih kristjanov, ki bodo sposobni predati vero naprej svojim otrokom, je ubranost med starši.

Vsaka družina ustvari svoj način oziroma pogled na svet kot nekakšen filter, skozi katerega gledajo otroci. Družina ima velik vpliv, kako svet vstopi v otrokovo življenje in na kakšen način bodo otroka vpeljali v širšo družbo. Ob tem ima posebno mesto pogovor. Slednji med starši in otrokom lažje steče, če otroka dovolj poznamo in mu zaupamo. Ko se pojavi kakšen zunanji vpliv, je takoj čas za pogovor. Če se otrok ne želi več versko udeleževati, je to po navadi povezano z njegovim prijateljskim krogom.

Najpogostejši odgovor mladih na vprašanje zakaj ne hodijo k maši je, da je maša dolgočasna. V tem času raje opravljajo druge stvari, ki niso tako nujne, so pa mogoče bolj zanimive. Maša je namreč namenjena tistim, ki so vero že prejeli. Takoj ob vstopu v cerkev izkažemo svojo vero tako, da se pokrižamo z blagoslovljeno vodo in da pokleknemo. To daje naši veri konkreten izraz. Otroke je potrebno naučiti, da bodo občutili jezik naše vere. (Kahn 2014, 57–72)

Veliko je staršev, ki si želijo, da bi s svojimi otroki delili to, kar njim predstavlja največje bogastvo – vera. Obstajajo predsodki, da je otrok premajhen, da določenih stvari ne razume in da je vse, kar zadeva Boga, stvar odraslih. Mu smemo nalagati naše pojmovanje življenja preden je sposoben, da sam izbira? Prezgodnja verska vzgoja bi lahko bila pravi rop, saj bi »obdelovali polja«, do katerih nimamo pravice. Ob vsem tem pa moramo sprejeti naslednje dejstvo: če ne oznanjamo evangelija, bo kdo drug oznanjal kako drugo sporočilo. Če otrok ne bo deležen oznanjevanja evangelija, njegova vest ne bo ne deviška in ne nedolžna – protievangeliziralo ga bo »zlo«, ki ga vdihuje v okolju. Očitki glede prehitre verske vzgoje so vedno isti: govorili bi o Bogu, ki kaznuje, imeli bi prehitro katehezo o grehu, ki bi lahko ustvarila nezdrav občutek krivde. Drugi pa gredo še naprej in pravijo, da tisti, ki daje otrokom možnost, da požirajo dogmatične gotovosti, ovira njegov umski razvoj in razvoj kritičnega čuta. Dejansko božje razodetje v otrokovem življenju ne uničuje njegovega kritičnega duha. Oznanjevanje večkrat vzbudi več vprašanj, kot pa jih razrešuje. Nekatehizirani majhni otroci niso nič manj podvrženi problemom in stiskam od katehiziranih. Bistveno je, da je za posredovanje vere najprej in predvsem potrebno biti prepričan o otrokovih brezmejnih možnostih na verskem področju. Obstajajo odrasli, ki povzročijo, da vera umre v malih. Mnogi so mnenja, da je otrokova govorica samo otročja, njegovi problemi pa so čisto nepomembne stvari. Toda to pomeni zelo slabo poznati svoje otroke. Otroci morajo tako na svoja vprašanja večkrat sami najti odgovor. Otrokom pomeni veselje milosti, svežina evangelijskih prizorov, globoka izkušnja božje navzočnosti v srcu velikokrat trenutke resničnega raja. Bog zelo hitro nagovori otroška srca in jih objame, sploh pa je otrok po naravi religiozen. Naravno govori o Bogu in si postavlja vprašanja, ki se nam zdijo popolnoma nova. Če pa družina ne posluša velikih prerokov, zagotovo ne bo poslušala tudi malih prerokov, ko govorijo o Bogu. (Danneels 1998, 64–70)

Verska vzgoja se začne zelo zgodaj, ima pa svoje pogoje. Dopustiti moramo, da se naše srce napolni z globoko hvaležnostjo za naše otroke. Za starše je otrok predvsem božji dar in božja milost. Sčasoma se človek privadi na otroka in pozabi, da je božji dar. Zaradi slednjega se moramo Gospodu pogosto zahvaljevati zanje. Pomembno je, da starši to storijo ob prisotnosti svojih otrok. Otroci naj slišijo besede zahvale. Drugi pogoj, da otroci lahko odkrijejo vero, je ozračje ljubezni, ki povezuje očeta in mater, ženo in moža. V vsaki hiši je kdaj nevihta, toda navadno hitro mine. Veliko je otrok, ki rastejo v želji, da postanejo možje in žene, da postanejo zares zmožni ljubiti. Poskušajo živeti v edinosti in ljubezni, čeprav med padci in dvigi. Okolje je tako zelo pomembno za otrokovo versko rast. Če so starši nesložni, ostane otrok pod vplivom njihovih nesoglasij in postane nezmožen ljubezni. Včasih je imel vsakdo enkrat za vselej določeno vlogo: oče je bil oblast, ki je zahteval red, mati pa je bila posebljenje odpuščanja in tolažbe. Danes tega razlikovanja ni več. Če želimo razviti otrokovo moralno vest, je potrebno, da oče in mati ne posegata na različen način, saj bi otrok lahko iz tega sklepal, da eden dopušča to, kar drugi prepoveduje. Tako bi si težko oblikoval lastno presojanje. Morda se je bolje skupaj zmotiti, kot biti v nesoglasju. Soočenje z očetom in materjo je zelo pomembno za božjo podobo, ki se oblikuje v otroku, ker je Bog hkrati oče in mati. Z verskega vidika je tako smiselno, da ne zadovoljimo takoj vseh svojih želja in želja otrok. Potrebno se je naučiti čakati. (Danneels 1998, 71–79)

Odnos med staršema predstavlja temelj krščanske vzgoje. Starša morata med seboj delovati usklajeno in samo preko njune resnične vere v Boga lahko otrok prejme dovolj ljubezni in prepričanosti v to ljubezen. Otrok mora čutiti, da mama ali oče verujeta v brezpogojno ljubezen Boga, videti mora, da znata starša kljub preizkušnjam najti rešitev v veri in da verjameta v to, da je on, kot njun otrok, blagoslov in sad ljubezni. Šele preko teh vidikov lahko otrok sam preko odraščanja spoznava, kaj je vera, smisel vere in neskončno ljubezen Boga.

Pomislimo, na kakšen poseben način se lahko posreduje vera. Ob novem življenju se sprašujemo, zakaj je potrebno krstiti novorojenčka. Dejansko so bili v prvem rodu

kristjanov otroci krščeni skupaj s starši, v drugem rodu pa so otroke začeli krščevati takoj po rojstvu. Cerkev navaja mnogo razlogov, da opravičuje svojo navado krščevanja otrok, glavni razlog pa je, da nas Bog vedno prehiteva s svojo milostjo. Treba je storiti vse, kar je mogoče, da bi bili vredni božje milosti, toda nikoli je ne bomo mogli zaslužiti. Božji dar je namreč podarjen. Krst novorojenih otrok je najzgovornejše znamenje, da je božja milost zastonj. Novorojenček še nima osebne vere, nosi ga vera staršev, botrov in Cerkve. Sam je še nezmožen kakršnegakoli osebnega dejanja, vendar ga Bog obdaja s svojo ljubeznijo in ga zaupa Cerkvi. (Bedard 2013, 17–21)

Kako pa naj otroku govorimo o Bogu? Pripovedovati je potrebno dogodke iz Svetega pisma, kot je zgodba o Adamu in Evi, o Noetu ... Otroci so ustvarjeni za razumevanje Svetega pisma, ker uporablja govorico, ki jo razumejo. Pripovedi so mnogo bolj učinkovitejše, če jih pripovedujemo kot pravljice. Svetega pisma ne smemo brati kot zbirko zgodbic za moraliziranje. Je dolga pripoved, ki je prežeta s slovesno obljubo, ki govori o začetku in koncu vseh časov. Ko otrokom pripovedujemo, jim dajemo možnost, da vstopijo v veliko pripoved človeštva tako, kot ga ljubi Bog. Zgodaj jih uvedimo v spoštovanje človeka v njegovi stvarnosti. Moramo pa upoštevati, da je danes otroška domišljija zelo hitro pokvarjena; mnogi se več ur na dan zadržujejo pred televizijskim zaslonom in tako vidijo veliko prizorov napadalnosti, nasilja, razdražene spolnosti ne da bi se tega sploh zavedali. Zaradi tega otroci potrebujejo drugačno zbirko podob, ki jih lahko posredujemo s pripovedovanjem Svetega pisma. (Danneels 1998, 87–96)

Otrokom je potrebno pomagati do dobrih navad. Predstaviti jim je potrebno okvir medsebojnih odnosov in jih naučiti nekaterih dobrih navad. Slednje lahko pridobijo v šoli, v župniji, predvsem pa doma. Otrok tukaj raste v temeljnih razpoloženjih vere, upanja in ljubezni, to je v dejavni veri. Potrebno je izbrati prostor, kjer se vidno kaže lastna vera. Pametno je ohraniti tradicionalne družinske praznike (biti skupaj za sveti večer, skupaj moliti, obhajati krst, birmo, obhajilo ...). V otrocih je potrebno vzbujati čut za božjo veličino, glavna stvar pa je, da smo dobri očetje in matere. To pogojuje v otroku oblikovanje prve podobe Boga. Vsi otroci se lahko naučijo moliti. Nekateri

imajo ta dar, drugi imajo tega daru manj. Če se otrok ne uspe naučiti moliti, pa jih lahko pritegnemo, da molijo z nami. Življenjsko pomembno pa je, da otroka navajamo, da moli sam. Otrok sicer ne ve, kaj pomeni moliti, saj ponavlja za drugimi, ker želi biti skladen s starši, delati iste stvari. In to je že veliko. Otroka je mogoče oblikovati do šestega leta njegove starosti in starši so tisti, ki imajo ključ te možnosti oblikovanja. Oni so tisti, ki morajo otroka spraviti v stik z življenjem molitve. Otroka je potrebno naučiti preprostih obrazcev, kratkih izrazov, ki jih naj ponavlja, četudi se zatika ali se zmoti. Pomembne so tudi kretnje, saj je otroka kmalu potrebno naučiti znamenja križa, enako pozornost je potrebno nameniti tudi kraju, kjer molimo. Snov za molitev je lahko tudi križ z blagoslovljeno oljčno vejico, kakšna cvetlica pred Marijinim kipom. Drugi pomemben dejavnik je, da določimo ritem molitve: vsak dan, vsak teden ob isti uri. Otroka bomo lažje naučili, če se bomo tudi sami primerno obnašali. Naslonimo se na naslonjač, na rob otroške postelje, kar je za otroka znak, da se molitvi posveti primeren čas, da se opravi nekaj pomembnega. Če se otrok čez dan ni lepo obnašal, ga povabimo h kesanju in nikoli ne dopustimo, da zaspi s kakšnim očitkom, saj mora pridobivanje čuta za kesanje biti vedno povezano z rastjo zaupanja v odpuščanje. (Danneels 1998, 96–108)

Osnovni izraz vere je znamenje križa. Posameznik se pokriža, ko vstopi v cerkev, pred molitvijo, ko na poti sreča znamenje križa ... Vsako delo bi naj temeljilo na veri v Boga in preko izražanja tega lahko otrok dobi dober zgled za samostojno odločitev za življenje v veri. Otrok zelo hitro prevzame vzorce obnašanja staršev in če vera predstavlja vrednoto v posamezni družini, bo tudi otrok kot član te družine čutil pripadnost Cerkvi in povezanost z Bogom.

3.4 Življenje po sedmih zakramentih

Katekizem katoliške Cerkve navaja, da so zakramenti razdeljeni na zakramente uvajanja v krščanstvo (krst, birma, evharistija), zakramenta ozdravljanja (pokora in bolniško maziljenje), zakramenta v služenju občestva in poslanstva (mašniško posvečenje ali sveti red in zakon). Sedmeri zakramenti se dotikajo pomembnih trenutkov krščanskega

življenja. Tudi samo uvajanje v krščanstvo se izvršuje z zakramenti, ki polagajo temelje krščanskega življenja: krst vernike prerodi, birna jih okrepi in v evharistiji prejema kruh večnega življenja. (Katekizem katoliške Cerkve 2007)

Kako pa kot zakonca oziroma kot družina živeti po sedmih zakramentih? V zakonu Bog prihaja nad zakonca, da pokrije s svojo senco, da bi bilo vse, kar se bo rodilo, delo Svetega Duha. Zakon lahko označimo kot človeško ljubezen, ki jo je prevzela in oblikovala božja ljubezen. Kljub našim krivdam in nezadostnostim moramo biti prepričani, da Bog živi v nas in nam posreduje Duha. (Danneels 1998, 25)

Glede krsta lahko povemo, da se z njim rodimo za Cerkev. Zakonci lahko čas nosečnosti doživljajo kot adventni čas, ki je čas pričakovanja in upanja, toplote in vedrosti. Da lahko podarimo življenje otrokom, je največji dar. Za to moramo biti hvaležni – za življenje ki smo ga prejeli in za življenje, ki ga lahko damo. (Danneels 1998, 25)

Družina je kraj, kjer se življenje razvija. Vir življenja za družino je tudi dar Duha, ki smo ga prejeli z zakramentom birne. To je nova potrditev družine, po kateri Duh posreduje, da raste človeštvo in sreča zakonskega para ter otrok. Za vzgojo je potrebna pedagoška in psihološka usposobljenost, krščanska družina pa veruje, da je pri vsem, kar storijo starši za otroke, prisotno tudi delo Duha. Slednji se predstavlja v obliki goloba. Preden se spusti na nas, nas nekoliko obleti, da nas ne bi ranil. Deluje po tem, ko odkrijemo svojo karizmo za služenje družini ali Cerkvi. Navzoč je predvsem na tak način, da zakonski par ali družina živi po duhu in vrednotah evangelija. (Danneels 1998, 27)

Ne da se tajiti, da je odpuščanje v družini najbolj potrebno. Če želimo družino narediti za kraj odpuščanja, moramo živeti v božji navzočnosti, v duhu božje ljubezni in božjega usmiljenja. Družina, v kateri je vsak član prejel in dal božje odpuščanje, je vedra in srečna. Odpustiti mnoge drobne stvari, sprejemati meje in krivde drugih, živeti majhne vsakdanje preizkušnje pomeni izkazovati usmiljeno ljubezen. V družini je tako potrebno določiti »dneve odpuščanja«, da bi se zakonci in otroci naučili izkazovanja usmiljene

ljubezni. To je lahko prvi dan leta, velika noč, veliki petek ... Hiša odpuščanja je hiša veselja. (Danneels 1998, 31)

Evharistija in življenje družine temeljita drug na drugem. Člani prave družine se poslušajo tudi v najbolj intimnih stvareh, poslušata se zakonca, poslušajo se starši in otroci. Družina je tako prednostni kraj, kjer poslušamo Boga, da bi pričevali za njegov evangelij. Pogosto pa je družina tudi kraj ljubezni in osebne žrtve, daritve samega sebe. Bog nas skozi vse življenje počasi pripravlja na odmik od samega sebe, od našega življenja. Dejansko drži, da ni mogoče živeti v dvoje ali več ljudi skupaj, ne da bi se žrtvovali drug za drugega. (Danneels 1998, 33)

Potrebno se je soočiti s problemom nedeljske svete maše, saj je v družinah to aktualen motiv za razgovor z otroki, ki odraščajo. Če izgubimo nedeljsko sveto mašo, prezremo krščansko ravnanje. Utemeljitev maše je zelo preprosta in sloni na Jezusovih besedah v Lk 22,19: »*To delajte v moj spomin.*« To je edini temeljni razlog in smo torej preprosto zvesti njegovi oporoki. Naša maša izhaja iz maše zadnje večerje, čeprav v različnih oblikah. Po branju Jezusovih besed je zelo pomembno potrditi vero vanj. Preden se udeležimo njegovega obeda, skupaj molimo očenaš (za vsakdanji kruh, za odpuščanje in za božje kraljestvo). Posnemati želimo Jezusa. Ko končno zaužijemo njegov kruh, se ponovno zahvalimo. K maši tako ne gremo, da bi jedli in pili, se zabavali, ampak naredimo to, kar je Jezus hotel od nas. Če nas otrok vpraša zakaj k maši, mu odgovorimo, da je Jezus naročil, da to delamo v njegov spomin. (Danneels 1998, 45)

S kruhom in vinom se izražamo in pod drugo obliko prejemamo Jezusa samega. Zdi se neverjetno, vendar je res: evharistični kruh je Jezus osebno. Maše več ne pustimo, če to verujemo in razumemo. Otroku ne moremo prisiliti, da gredo v cerkev. Veliko je odvisno od otrokove starosti. Dokler otroku lahko rečemo vse, kar mora storiti ali česar ne sme, mu lahko naložimo tudi obveznost, da gre k maši. Nalogo je potrebno podpreti z razlogi. Ko pa otroci odrastejo, so svobodni, čeprav proti naši volji, ne moremo o neudeležbi pri maši z njim razpravljati vsak konec tedna. Kljub vsemu pa je potrebno spodbujati navzočnost mladih v cerkvi. (Danneels 1998, 46–49)

Pojavlja pa se še en dejavnik, ki povečuje težavo za udeležbo pri sveti maši: izguba čuta za nedeljo, ki je postala kot drugi dnevi, predvsem zaradi izmenskega dela. Slednje se zdi kot prava nesreča, ne le za Cerkev, ampak tudi za družinsko življenje. Nedelja je ustvarjena za počitek, za razvedrilo, da se posvetimo svojim družinam, za molitev. V resnici bi naj to veljalo že za soboto, vendar je danes tako, da več ne velja niti za soboto, niti za nedeljo. Po drugi strani pa se moramo v hiši in v vsakdanjem življenju naučiti določenega ravnanja, da mašo tudi živimo. Če sin brata ali sestro nikoli ne prosi odpuščanja, ne moremo pričakovati, da bo prosil odpuščanje Boga. Če se nikoli ne zahteva, da bi se čemu odpovedal, ne bo nikoli razumel popolne Jezusove odpovedi. Naučiti se je potrebno molka, poslušanja, bratstva, odpuščanja, potrpežljivosti in spoštovanja. (Danneels 1998, 53)

Zelo pomembno dejstvo za Cerkev je, da zakrament svetega maziljenja lahko pospešuje ozdravljenje bolnih. Kot kraj ozdravljenja in kraj zdravja velja tudi družina. Prvi in najpreprostejši način ozdravljenja je opogumljanje. Mož ali žena, mati ali oče – podpirajmo drug drugega, saj to delamo prerediti. Otroci lahko v šoli trpijo zaradi zasmehovanja, nasprotovanja, zato je pomembno, da jih opogumljamo, tolažimo in podpiramo. Pomagajmo jim spoznati lepoto pristnih vrednot v svetu. Naučimo otroke, da je družina kraj, kjer je prostor za vse: prizadete, ostarele, priseljence ... Pustimo vrata odprta in jih povabimo k svoji mizi. (Danneels 1998, 58–61)

3.5 Cerkev v službi družine

Nekateri so mnenja, da je imeti vero, se cerkveno poročiti in vzgajati otroke v veri velik problem. Pojavijo se vprašanja, ali nam Cerkev pri tem lahko pomaga. Kar zadeva zakonsko moralo, so nekateri nad Cerkvijo, papežem, škofom razočarani. Cerkev in družina gresta vsaka po svoji poti. Na drugi strani pa nekateri izkazujejo ljubezen do Cerkve in zaupanje vanjo. Cerkev in družina sta v bistvu zaveznici – imata skupne vrednote in se morata soočiti z istim poslanstvom. Tukaj lahko najdemo razlog, zakaj

hoče Cerkev vsem zakonskim parom in vsem družinam posredovati temeljno izkušnjo, ki jo sama od sebe ne more uresničiti, temveč je božji dar. (Bedard 2013, 45)

Mnogi demografi in psihologi govorijo o tretjem otroku, ki ga Cerkev kot življenjsko filozofijo predlaga že stoletja. Z rojstvom tretjega otroka pride v družini do temeljne spremembe, saj je v taki družini potrebno, bolj kot prej, vse dati za skupnost (ljubezen, pozornost in čas). V otroku se tako vzbudi prepričanje, da ni sam, da ima odgovornost, da se mora prilagajati drugim in mora sodelovati. Cerkev pa želi spregovoriti tudi o tistih »nepogrešljivih odvečnih stvareh«, ki pri človeku ustvarjajo ugodje in blagostanje. Vedno večje število mladih odraslih ostane dolgo doma, v domačem gnezdu. Radi ostanejo doma in prepozno prevzamejo svoje odgovornosti. Cerkev jih mora vztrajneje opozarjati na odgovornost. (Bedard 2013, 49)

Cerkev si mora prizadevati, da bi se dvignila kakovost liturgičnih obredov, ki se jih udeležujejo družine in otroci. Vsi morajo čutiti, da so v cerkvi dobrodošli. Mnogi mislijo, da lahko shajajo brez Cerkve in jo pojmujejo kot hierarhično in učečo strukturo. Če bi Cerkev bila tako razumljena, bi lahko popolnoma izginila. Ničesar ne bi vedeli o Jezusu, bili bi brez zakramentov. Bili bi brez kompasa za zanesljivo usmerjanje svojega življenja k zadanemu cilju. Na vprašanje, ali je Jezus hotel Cerkev, lahko odgovorimo, da mogoče ne takšne kot se kaže danes. Jezus bi nam naj bil vzgled kot učitelj, ki si je izbral apostole, mnogi pa se danes ravnajo popolnoma drugače. Jezus je ustvaril majhno skupino – ribiče, okrog katerih je potem zgradil Cerkev in ustanovil evharistijo, ki jo učenci nadaljujejo. Torej je zavestno oblikoval skupino vernikov, ki so nato bili ob njegovi smrti nekoliko zmedeni. Cerkev je preprosto izraz njegove želje, da bi ljudje po smrti ohranili spomin nanj in živeli po njegovem evangeliju. Cerkev je torej »božje ljudstvo na poti«, je Kristusova zaročenka ali njegovo telo. V njej kroži isti duh, kot kroži v Bogu: je skupnost, ki izhaja iz Boga samega. Ta magnetni tok pa ustvarja evharistija. Cerkev ne obstaja zase ali v škodo drugih. Vedno je v službi drugih. Je ena, ker je tudi Bog eden in iz njega izhaja vsa enotnost. Vsi poslušamo isti evangelij in lomimo isti kruh. Večkrat smo deležni vprašanja, ali ljudje res potrebujejo Boga, vero in Cerkev, da bi spoznali sebe, bili boljši in srečnejši. Dvom se lahko pojavi zaradi našega

načina govorjenja o teh stvareh, kjer ne vključimo navdušenja. Človek tako dobi vtis, da je v Cerkvi hladno in da v njej traja zima. Naša dolžnost je, da prižgemo ogenj, ob katerem se bodo ljudje lahko segreli. (Danneels 1998, 103–126)

3.6 Mladi in njihov odnos do družine ter vere

Koncilska poslanica mladim: *»V imenu Boga in njegovega Sina Jezusa vas pozivamo, da širite srca do svetovnih širin. Poslušajte klic svojih bratov in njim v službo pogumno vložite svoje mlade sile. Borite se proti vsaki sebičnosti! Ne dopustite, da bi bilo svobodnemu toku prepuščeno nasilje in sovraštvo, ki netita vojne in prinašata spremljajočo mizerijo. Bodite velikodušni, čisti in polni spoštovanja, iskreni! In z navdušenjem ustvarjajte svet, ki bo boljši, kot je bil svet vaših očetov.«* (Sodja 1973, 9)

Sprašujemo se lahko, kdo in kako so mladi danes. Osnova za krščansko družino so dobri začetki. K oblikovanju osebnosti pripomorejo članstva v različnih skupinah v mladostnem obdobju, kjer posameznik pridobiva svojo identiteto. Posameznik živi v družbi, kjer ima veliko stikov in odnosov z različnimi osebami. Naporen proces oblikovanja lastne identitete, ki ga mladi doživljajo v obdobju mladostništva, se dogaja v okolju, kjer živijo. To je tista mreža odnosov, v katerih se gibljejo. Pojavi pa se problem, da danes živimo v tvegani družbi, saj je tveganje postalo del življenja vsakega posameznika. To je za mlade vir privlačnosti, saj tvegajo na različnih področjih (alkohol, mamila ...). (Bajzek 2008, 13–17)

V knjigi *Odiseja mladih* (Bajzek 2008) je predstavljena raziskava, iz katere so izvzeta določena vprašanja, ki podkrepijo tovrstno temo. Prvo takšno vprašanje, katero so mladim iz Pomurja zastavili, je, kakšne pomembnosti pripisujejo posameznim stvarim in področjem. Na prvo mesto so mladi uvrstili zdravje, takoj na drugo mesto pa prijateljstvo. Šele na petem mestu so postavili pomen družine, vera pa se je znašla šele

na sedemnajstem mestu. Iz raziskave lahko razberemo, da mladim lahko pripišemo sistem: prijateljstvo, družina, ljubezen. (Bajzek 2008, 59–63)

Mladi so dobili vprašanje tudi o tem, kako visoko postavljajo določena področja in stvari v življenju. Na prvo mesto so postavili dober uspeh v šoli, na osmem mestu pa je odgovor imeti globoko vero. Tukaj naletimo na določena razhajanja, saj je 70,7 % sodelujočih v raziskavi takšnih, ki redno obiskujejo obrede, tistih, ki pa to storijo občasno pa je 47,8 %. 26,6 % sodelujočih se verskih obredov udeleži redko ali nikoli. Iz tega lahko sklepamo, da je le 66,2 % tistih, ki jim vera veliko pomeni oziroma jim je globoka vera zelo ali precej pomembna. (Bajzek 2008, 64–66)

V raziskavi so bili mladi povabljeni, da izrazijo svoje zaupanje posameznim institucijam. Na prvo mesto so uvrstili znanstvenike, Cerkev je v tabeli na devetem mestu. Nekoliko bolj Cerkvi zaupajo osnovnošolci kot pa srednješolci. Tudi mladi, ki so s svojim družinskim življenjem nekoliko bolj zadovoljni Cerkvi bolj zaupajo, kot pa tisti, ki s svojim življenjem nasploh in družinskim življenjem niso tako zadovoljni. (Bajzek 2008, 73)

Vzorec mladih, ki je bil vključen v raziskavo (starih med 14 in 21 let) nam kaže, da skupaj z očetom in materjo živi 84,6 % mladih, preostalih 15,3 % pa jih ne živi skupaj z obema staršema. Najpogostejši vzrok za to je ločitev, drugi vzrok je smrt očeta, tretji vzrok pa smrt matere. 60,3 % mladih ima brata ali sestro, edincev pa je 16,0 %. Mladi svoje družinsko življenje v večini doživljajo kot pozitivno, saj jih kar 43,2 % trdi, da imajo pozitivno izkušnjo svoje družine, kot zelo pozitivno pa jo ocenjuje 37,8 % anketirancev. 15,8 % mladih je odgovorilo, da jim v družini ni lahko, kljub vsemu pa dobro. 1,9 % mladih je odgovorilo, da svojo družino doživljajo kot problematično, 0,3 % jo doživlja površno, 0,5 % anketiranih pa ima povsem negativno izkušnjo družinskega življenja. Za odraščajoče mladostnike je pomembno, da imajo pozitivno izkušnjo družine, saj jim to zagotavlja določeno stopnjo varnosti, pomoči in spodbude.

Podatki kažejo, da mladi pri svojih starših čutijo visoko stopnjo podpore, razumevanja, spodbude in sprejetosti. (Bajzek 2008, 94–107)

Kakšni pa so odgovori mladih, kar se tiče vere? V slovenski državi verni starši in otroci nimajo enakih možnosti za versko vzgojo kot v drugih državah. Ni možnosti izbire osnovne šole, v kateri bi bile ponujene drugačne vrednote. Starši imajo namreč pravico, da določajo po svojem lastnem verskem prepričanju, kakšna bo verska vzgoja njihovih otrok. Anketirani so na vprašanje, kakšen je odnos do vere doma, s 70,4 % odgovorili, da je odnos spoštljiv, 51,3 % da je odnos pozitivno odprt, na tretjem mestu pa je odgovor tradicionalen s 35,1 %. Navedeni rezultati so skupek odgovorov osnovnošolcev in srednješolcev. Če izvzamemo le srednješolce, ugotovimo, da doživljajo odnos do vere doma kot vsiljiv. Nič bolj pa niso spodbudni rezultati naslednjega vprašanja. V življenju mladih vera nima posebno velikega mesta. Kar 16,1 % mladih je odgovorilo, da vera zanje nima nobenega mesta v življenju, 28,7 % anketiranih pa je mnenja, da pride malo v poštev. To je skoraj polovica mladih, ki so bili anketirani. Pri 14,9 % anketiranih najdemo vero kot najpomembnejše vodilo pri pomembnih življenjskih odločitvah, 6,5 % mladih se ob veri navdihuje za ideale in njihove uresničitve. Iz tega lahko sklepamo, da so mladi premalo uvideni v bistvo vere in jo premalo prepoznajo kot življenjsko vodilo. (Bajzek 2008, 182–202)

Vprašani mladi so se opredelili kot verni, saj ima vera svoje mesto v njihovem življenju. Na prvo mesto so v družini postavili spoštljiv in pozitivno odprt odnos do vere, šele na tretjem mestu pa je tradicionalni vidik vere. Zaskrbljujoč je podatek, da je kar 61,1 % mladih vernih osamljenih in osamljenost se v njihovih pogovorih nenehno pojavlja. Poiskati bo potrebno način, da se mladi zaradi vere ne bodo počutili osamljene in izrinjene iz družbe. Več kot polovica mladih pa v veri najde podporo pri svojih stiskah, zanimivo pa je, da v veri mladi ne zaznavajo vraževerja. Razveseljujoč je podatek, da mladi čutijo pripadnost Cerkvi, občestvu in da ne verujejo le v Boga. V praksi so mladi nekoliko manj kristjani kakor v izpovedovanju vere, saj jih le polovica moli, 36,4 % pa se jih udeležuje maše, polovica jih prejema obhajilo in pristopa k zakramentu spovedi. Nekoliko bolj kritično je branje Svetega pisma, saj ga bere le 26,4 % mladih. Vsi vidiki,

ki so bili izpostavljeni, nekoliko kličejo po novi evangelizaciji, k ponovnemu odkrivanju pristne podobe Boga in vere, da bo vera potrjena iz dneva v dan z dejanji in s pogumnim življenjskim pričevanjem. (Bajzek 2008, 206–247)

Avtor ugotavlja, da se čedalje bolj kaže potreba po večji evangelizaciji in po bolj pristnem pričevanju vere. Kljub vsemu so mladi še vedno naklonjeni Cerкви, verujejo v ljubezen Boga in živijo v skladu z zakramenti. Število takih pa se na žalost zmanjšuje, za kar lahko najdemo razloge v številnih dogodkih, ki pričajo zoper Boga, zoper Cerkvę in zoper krščanskega življenja. Težko je živeti v veri, če so vplivi iz okolja v nasprotju s tvojim prepričanjem. Že Jezus je povedal, da ko sta združena dva ali več je on sredi med njimi, vendar je takih skupin danes čedalje manj. Potrebno bo ponovno odkriti smisel vere, ponovno razumeti, zakaj praznujemo božič in kaj je bistvo velikega petka. Bog je poslal svojega Sina, da bi mi lahko živeli v stalnem razumevanju, dobroti in odpuščanju. Naše življenje mora zato biti usmerjeno v verovanje tega in v vračanje božje ljubezni s pričevanjem te vere, ki nas bo odrešila.

3.7 Referendum o družinah – izraz spreminjanja družine kot tradicionalnega pojma

Tradicionalna družina je najbolj pogosta oblika skupnosti, vendar se družinske oblike spreminjajo. V sodobni slovenski družbi obstaja več tipov družin, ena izmed takšnih oblik je tudi družina dveh istospolnih partnerjev. Kljub naprednemu času, si marsikdo kot »pravo« družino še vedno predstavlja tradicionalno družino, torej kot skupnost moškega in ženske, torej očeta in mater z otroki. Slednja oblika družine je precej globoko zakoreninjen vzorec, ki pa se zelo počasi spreminja.

Slovensko javnost je leta 2015 razdelil referendum o družinah. 15. decembra 2014 je Združena levica vložila novelo Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih.

Novela je izenačevala pravice heterospolnih in istospolnih partnerskih skupnosti v vseh elementih. Tako bi lahko tudi istospolni pari uveljavljali pravice, ki izhajajo iz zakonske zveze, omogočena pa bi jim bila tudi posvojitev otrok. (Delo 2015)

Po odločitvi Državnega zbora je bil zakon obravnavan po hitrem postopku, predlog pa je ukinjal zvezo moža in žene ter prinašal nekatere posledice za otroke, ki so bile tudi glavni vzrok za razpis referendum, ki ga je zahtevala Koalicija »Za otroke gre«, v katero so bile vključene največje družinske organizacije. Glavni razlogi za razpis referendum so bili:

- ukinitvev zakonske zveze moškega in ženske;
- uzakonitev zakonske zveze »dveh oseb« z možnostjo posvojitve otrok;
- posvojitve otrok v homoseksualna razmerja;
- ukinitvev pomena mame in očeta za otroka v temeljni družinski zakonodaji (Po novi zakonodaji naj bi bilo za otroka vseeno, ali ima in pozna mamo in očeta ali ne. Vprašajte svoje otroke, če se s tem strinjajo.);
- šest brezplačnih oploditev z biomedicinsko pomočjo za oploditev žensk, ki hočejo otroka prikrajšati za očeta ter moško vzgojno in razvojno dimenzijo na državne stroške (20.000 EUR);
- s pomočjo nadaljnjih ustavnih presoj in zakonodajnih trikov ter pravnega aktivizma uzakonitev sporne trgovine z materinstvom, kjer bodo istospolni partnerji kupovali otroke od revnih žensk; ustanavljanje Komisij za LGBT prevzgojo kot je to že uvedla Mestna občina Ljubljana in uvedba obveznih LGBT certifikatov za državljane in podjetja, ki hočejo poslovati z državnimi ustanovami; uvedba teorije spola – nove državne ideologije – v vrtce, osnovne in srednje šole ter univerze. Po njej bodo otroke učili, naj si sami določijo svoj spol. Združena levica, predlagateljica zakona, se zavzema, da priročnik Ljubezen je ljubezen postane obvezno učno gradivo v šolah. Uvedba posebnih delavnic v šole in priprava novih učbenikov kot npr. Ljubezen je ljubezen. Umik pojmov »mama« in »oče« iz šolskih učbenikov. Starši v javnih in zasebnih šolah ne bodo mogli več vzgajati svojih otrok v skladu s svojim prepričanjem. Zasebne šole morajo izvajati javno veljaven program, v kolikor hočejo biti financirane. Združena levica je na seji Odbora v Državnem zboru 10. 2. 2015 javno napovedala, da bodo morale zasebne šole učiti »novo državno družinsko ideologijo«, sicer bodo izgubile financiranje. Katoliške šole v teh državah so pred odločitvijo, ali ohraniti vero ali državno sofinanciranje. Javni uslužbenci, ki se ne bodo strinjali z radikalno LGBT ideologijo, bodo odpuščeni. To še posebej velja za matičarje, ki ne bodo poročali homoseksualnih parov, zdravnike in zdravstveno osebje, (ki ne bodo hoteli

oplojevati lezbijk), sodnike in socialne delavce (ki ne bodo hoteli podpisovati odločb o posvojitvi otrok v homoseksualna razmerja). Humanitarne in nevladne organizacije, ki v statutih in pri svojem delu ne bodo sledile državnim LGBT ideologiji, bodo izključene iz državnih razpisov in diskriminirane. Diskriminacija vseh javnih uslužbencev, ki se pri svojem delu ne bodo strinjali z LGBT ideologijo; uvajanje kazenskih določil za preganjanje t. i. sovražnega govora, ki bodo predvidevale sodne procese in kazni za vse, ki se v javnosti ne bodo strinjali z LGBT ideologijo. Za primer: huda oblika sovražnega govora in homofobije za aktiviste je, če kdo misli, da je prav, da otrok pozna mamo in očeta. Verske skupnosti bodo morale imeti LGBT certifikate, v kolikor bodo hotele kandidirati na javnih razpisih za obnovo kulturne dediščine; ukinitve zakonske zveze žene in moža bo neplodnim parom onemogočila posvojitve iz Rusije, Ukrajine in Makedonije. Te države bodo v primeru sprejema novele ZZZDR uvrstile Slovenijo na črno listo držav, kamor je prepovedano dajati otroke v posvojitev iz razloga, ker razumejo posvojitve otrok v homoseksualna razmerja kot grob poseg v pravice otrok. Uveljavitev ZZZDR še naprej omejuje pravice starih staršev. Novi ZZZDR ne predvideva možnosti, da bi stari starši lahko posvojili svoje vnuke, lahko pa jih bodo v primeru smrti staršev socialni centri dali v posvojitev v homoseksualna in lezbična razmerja. (24.kul 2015)

Slovenija je bila zaradi nastale situacije zelo razdeljena. Velik nasprotnik sprejetja zakona je bil Aleš Primc, vodja koalicije »Za otroke gre!«, ki je kljub vsem medijskim napadom še naprej ščitil družino, materinstvo in očetovstvo. Povedal je, da to čuti kot dolžnost, da naredi največ za naše otroke. Zanj je bil pomemben alarm to, da bi iz temeljnih določil temeljnega družinskega zakona izbrisali moški in ženski spol. (24kul 2015)

Primc je dejal: »Ne predstavljam si, da bi, če se nama z ženo kaj zgodi, najini otroci šli k dvema moškima ali dvema ženskama. Ne predstavljam si niti, da se bom moral, če bo ta zakon obveljal, z učitelji boriti, ko bodo otroke prepričevali, naj spremenijo spol ali eksperimentirajo s svojo spolno usmerjenostjo. Raje preprečim te stvari.« (Makovec 2015)

Primc je imel tudi nasprotnike, torej zagovornike zakona o družinah. Matjaž Nemeč, član SD-ja, je dejal: »Skrajni čas je, da pritrdimo temeljnemu postulatoma demokratične družbe, enakosti pred zakonom. Ne gre samo za pravice, gre tudi za obveznosti in dolžnosti, ki jih prinaša zakon. Spoznanje, da pravica ni last tradicije ali last družbenih pričakovanj, tudi ko gre za istospolno usmerjene, mora biti vodilo našega razumevanja,

da različnost in drugačnost ne smeta biti povod za izključevanje. Želim, da bi imel moj otrok, v kolikor bi bil gej ali lezbijka, vse pravice in seveda tudi dolžnosti, kot vsi drugi.« Najbolje je nasprotoval mnenju svojih nasprotnikov, da se s tem jemlje družini. Vse skupaj bi mogli doživljati drugače, saj bi zakon omogočal enakopravnost tistih, ki ne živijo v tradicionalnih družinah. »Če se imata dva geja rada, če delita vse obveznosti in dolžnosti partnerskega življenja, potem ne vem zakaj ne bi smela imeti pravice, kot jih imajo raznospolni pari. Tega preprosto ne razumem.« (Jazbar 2015)

20. december 2015 je bil zgodovinski dan za Slovenijo. Referenduma se je udeležilo 30,0 % volilnih upravičencev, ki so s 55,0 % glasovali PROTI zakonu, ZA je obkrožilo 45,0 % volilnih upravičencev. Zakon je bil tako zavržen. Nekdanji minister za družino Ivan Svetlik je po rezultatih referenduma dejal: »Še naprej bodo državljani, ki so istospolno usmerjeni, imeli status drugorazrednih državljanov. V celoti rezultat glede na nizko udeležbo kaže apatično stanje.« Rezultata pa so se razveselili člani koalicije »Za otroke gre!« in sam pobudnik referenduma Aleš Primc: »Rezultat kaže, da je večina glasovala proti. Zavarovali so, upajmo da, temeljne vrednote, v katere verjamemo.« Meni, da je k izidu pripomoglo to, da državljani in državljanke spoštujejo materinstvo in očetovstvo in da si ne želijo, da bi njihove otroke v šoli vzgajali, kako naj postanejo homoseksualci. (Movrin 2015)

Mnenje glede istospolnih družin pa je v dokumentu o odnosu cerkve do družine v luči izzivov sodobnega časa izrazil tudi papež Frančišek. Dokument je izšel po treh letih burnih razprav o družini. Papež v dokumentu opozarja, da »je Cerkev včasih predlagala bistveno preveč abstraktne, skoraj umetne teološke ideale zakonske zveze, odtujene od resničnega življenja: stereotipa idealne družine ni, je le mozaik mnogih resničnosti z vsemi njihovimi srečami, upanji, problemi.« Glede istospolnih družin pa je papež nekoč dejal: »Kdo sem jaz, da bi sodil?«, hkrati pa nasprotuje enakopravnosti istospolnih zvez: »Absolutno nobene podlage ni za premislek, da bi bile homoseksualne zveze na kakršen koli način podobne božjemu načrtu zakonske zveze in družine.« (Brstovšek 2016)

4. ZAKONSKE SKUPINE – KRAJ ZA IZVRŠEVANJE EVANGELIZACIJE

Odgovor na vprašanje, ki me je pripeljalo do izbrane teme za diplomsko delo, vidim v zakonskih skupinah. Veliko mladih želi zgraditi skladno zakonsko skupnost, ki bo temelj za trdno in zdravo družino. Vendar pa »hoteti« ne pomeni tudi »znati« in tako premnogo zakonov zaide v začarani krog, ker niso znali uresničiti tega, kar so želeli. Zašli so v verigo naveličanosti, nepozornosti, trme, medsebojnih obtoževanj in vedno globljega odtujevanja, ki mu ni videti konca. Lahko pa bi v zakonu ustvarjali toplo zatočišče in prijetno bivališče drug za drugega. Zato živijo z občutkom prikrajšanosti in nenehnega nezadovoljstva. Zaradi takega stanja trpijo tudi otroci, ker so zelo občutljivi na odnos med staršema. V neurejenem zakonu otroci ostanejo brez občutka topline, varnosti in sprejetosti. (Najina pot 2017)

4.1 Zakonska priprava

Posebna oblika zakonskega izobraževanja je Šola za zakon, v kateri se pari pogovarjajo o različnih vidikih zakonskega življenja. V današnjem času je namreč urejeno in lepo zakonsko življenje prava redkost. Zakon živeti lepo ni enostavna stvar, mladi se v večini primerov na zakonsko življenje niti dobro ne pripravijo. Mnogi starši se počutijo nemočne, da bi lahko svoje otroke pripravili na to »življenjsko službo«. Mladi tako ne vedo, kaj jih čaka in nepripravljeni ter neučakani prejmejo zakrament svetega zakona. Izkušnje kažejo, da je mladim potrebno pred poroko povedati vse, kar jih lahko doleti v zakonu in družini. Če so pravilno opozorjeni, se lahko v težavah, ki jih prinese tok življenja, primerno in bolj mirno odzovejo. Šola za zakon je tako vsaj enoletna priprava na zakon, ki poteka v obliki skupine. Pri srečanjih je aktiven le predavatelj, ostali udeleženci so v večini v vlogi poslušalcev. Vse to se odlično uresničuje v skupini, kjer vsak par in vsak posameznik pove svoje gledanje in svojo izkušnjo glede vprašanja, ki je na vrsti, ne da bi mu kdorkoli kakorkoli segal v besedo ali nasprotoval. Tako recimo

v skupini dvajsetih parov sliši vsak osemtrideset izkušenj in osebnih spoznanj, ki so drugačna ali sorodna z njegovo ali njuno. Ker so taki pari velikokrat skupaj pri spoštljivem podajanju svojih izkušenj, si vedno več zaupajo, postajajo med seboj prijatelji in se kasneje brez težav združijo v zakonsko skupino. (Najina pot 2017)

4.2 Zakonske skupine

Zakonske skupine so namenjene zakoncem in parom, ki želijo svoj zakon in svojo zvezo utrjevati. Glavni cilj zakonskih skupin je torej pomoč parom, da bi bila čim boljši zakonski par, saj iz tega sledi vse ostalo – uspešnejše starševstvo, koristnejše delovanje v družbi in dejavnejše udejstvovanje v župniji. Hkrati je to priložnost, da poglobita tudi svoj odnos drug do drugega, saj se v dobrem odnosu počutimo varne in ljubljene, sprejete in opažene. Za odnose se je potrebno nenehno truditi, saj ne pridejo sami od sebe. V družini sta za dobre odnose zadolžena mož in žena. Da bi pomagali zakoncem in tudi tistim, ki živijo v zunajzakonski skupnosti, se je v marsikateri župniji ustanovila zakonska skupina. V veliki večini se v zakonskih skupinah srečujejo možje in žene, ki jim ni vseeno za svoje otroke in bi radi za njih odgovorno poskrbeli in jih pripravili na težke in manj težke življenjske izzive. Javne raziskave kažejo, da so mladim vse bolj pomembne vrednote ljubezen, zvestoba in družina. (Nadškofija Ljubljana 2017)

V Sloveniji deluje že veliko zakonskih skupin (gotovo več kot 300). Najpogostejše oblike zakonskih skupin so:

- Župnijske zakonske skupine: navedena oblika zakonske skupine je lahko v veliko pomoč župniji pri vrednotenju in spominjanju zakona (zakonski jubileji, blagoslovitev malih otrok, teden družine). Na srečanjih se v veliki večini naslonijo na letni priročnik za zakonske skupine, ob vsakem srečanju pa črpajo tudi iz Svetega pisma. Prisoten je tudi domači župnik.
- Družina in življenje: veliko zakonskih skupin (vsaj 115) deluje po programu Družina in življenje, ki sta ga leta 2000 ustanovila zakonca Vilma in Dani Siter. Skupine ki

uporabljajo njun program, nastajajo okrog vodilnih parov, ki svoje izkušnje želijo posredovati naprej. Tukaj gre predvsem za širjenje znanja o kvalitetnem zakonskem življenju na osnovi Svetega pisma in zakramentalnega življenja. Znotraj te oblike poznamo več zakonskih skupin, ki se povezujejo z različnimi seminarji, s publikacijami.

- Zakonske skupine Najina pot: to ni gibanje ali skupnost, ampak pomoč Cerkve zakonskim parom, da lažje bogatijo in razvijajo svoj zakonski odnos, ki je zakrament Cerkve. To je tudi glavni in edini cilj Najine poti. Skupine imajo mesečna srečanja, ki so razdeljena v dva dela. Prvi del poteka tako, da ob določenem evangelijskem odlomku posredujejo svoja spoznanja preko svojega zakona, drugi del pa namenijo vprašanju, ki so ga izbrali za naslednje srečanje. Med deloma je kratki glasbeni odmor. Ob koncu pa duhovnik ali voditeljski par doda kakšno zaključno misel. (Nadškofija Ljubljana 2017)
- Najina »drugačna« pot: temeljni cilj te skupine je pomagati parom, ki se srečujejo z neplodnostjo. Za nekatere to predstavlja velik križ, skupina pa jim pomaga, da ta križ požlahtnijo. Pomaga jim, da na najbolj neposreden in pristen način pričujejo za zakon kot zakrament, ki ni družina z otroki, ampak brezpogojno vztrajanje v lepem, uglašnem in spoštljivem medsebojnem odnosu moža in žene. Srečanja potekajo enako kot pri Najini poti. Skupino pod vodstvom patra Tadeja Strehovca vodita zakonca Marija in Jože Stritar. (Nadškofija Ljubljana 2017)
- Gibanje nove družine: gibanje se je rodilo 1967 in ga sestavljajo družine, ki si prizadevajo živeti duhovnost v edinosti. Način življenja je ukoreninjenost v evangeliju, ki ga živijo v zakonskem paru, v vzgoji otrok, v dialogu z drugimi družinami. Srečanja potekajo v manjših skupinah, ki jih vodijo animatorski pari. Skupine imajo različno starostno in krajevno sestavljenost, srečanja pa potekajo mesečno. Po skupinah si izmenjajo svoja doživetja, kako so določeno Jezusovo besedo živeli v vsakdanjem življenju. Izkušajo, da Jezusova beseda postaja dejansko del njih, da evangelizira prvo njih same. (Nadškofija Ljubljana 2017)
- Zakonci za Kristusa: je mednarodno laično katoliško gibanje, ki deluje na vseh petih kontinentih. Jedro predstavljajo zakonci, vključeni pa so tudi ostali družinski člani, od najmlajših do najstarejših. Srečujejo se redno, tedensko ali dvotedensko, v hišnih skupnostih, ki jih sestavlja do sedem parov. Srečanja potekajo pri enem paru na domu in je sestavljeno iz treh delov. Prvi del je posvečen molitvi in slavljenju, drugi

del je tema iz zakonskega, družinskega ali verskega življenja, nato sledi pogovor, skozi katerega podajo svoje izkušnje in drug drugega spodbudijo. Po navadi imajo moški in ženske ločene pogovore. Tretji del srečanja je namenjen druženju. (Nadškofija Ljubljana 2017)

- Tečaj za zakonce »Ljubezen in spoštovanje«: tečaj je zasnovan na svetopisemskih načelih in resnicah o odnosu med možem in ženo. Pari se srečujejo dvakrat mesečno, sprva pogledajo DVD, ki razkrije temo za srečanje, pozneje pa o temi razglabljajo. Vsak posameznik ima zvezek, v katerega si zapisuje, kaj ga je na posameznem srečanju najbolj nagovorilo. Med enim in drugim srečanjem pa se nato podajo k dejanjem. Med tem časom ne premišljujejo o tem, kako bi spremenili partnerja, ampak samega sebe. (Nadškofija Ljubljana 2017)

ZAKLJUČEK

Cerkev v današnjem času skuša oznanjevati evangelij verujočim in neverujočim z namenom, da bi se za način življenja, ki ga evangelij predpostavlja, samostojno odločili. Posameznik se za življenje po Gospodovi volji odloči, ko globlje in osebno spozna evangelij, ko postavi Jezusa v ospredje in ko udejanja to, kar piše v evangeliju. V diplomskem delu je pojem evangelizacija predstavljen z različnih vidikov, v ospredje pa smo postavili povezavo evangelizacije s pojmom družina. Ker je v splošnem evangelizacija opredeljena kot razsežnost vere oziroma kot pričevanje za Gospoda, je v povezavi s tem, družina kot osnovna celica družbe, predstavljena kot kraj, kjer bi evangelizacija v osnovi morala potekati. Vsak posameznik se praviloma rodi v družino, ki zanj predstavlja primarno okolje socializacije in kjer se prenašajo vzorci vedenja ter posledično tudi vera, če jo družina živi.

Družina je v današnjem času seveda razumljena kot skupnost moškega in ženske, ki lahko ustvarita nova življenja. Zaradi različnih vplivov iz okolja in razvoja sodobne družbe se ta t. i. tradicionalna oblika spreminja, v ospredje pa prihajajo druge oblike, ki pa z vidika Cerkve in katoliške vere niso sprejemljive. Družino je, že z ustvarjenjem moškega in ženske po svoji podobi, ustvaril Bog in vsak član družine se mora zavedati, da življenja ne ustvarimo samovoljno, ampak ga prejemamo, saj izhaja od Boga.

Da bi lahko v družini potekala evangelizacija, morajo starši kot osnovni predajalci vere otrokom, zavestno živeti v tej veri in otroke z vzgledom uvajati v cerkev. Tudi Zakonik cerkvenega prava staršem nalaga dolžnost krstiti svoje otroke in jim omogočiti vzgojo v krščanski veri. Že s svetim krstom se evangelizacija v okviru družine začne, vendar se velikokrat pri zakramentu svetega krsta oziroma pogosteje pri zakramentu svete birme evangelizacija kot življenje in pričevanje vere konča.

Osnova krščanski veri so zakramenti, saj se preko njih posameznika v krščanstvo uvaja, s tem pa predstavljajo temelje za življenje v veri. S krstom posameznik postane član Cerkev, preko evharistije pa dobiva moč in milost za življenje in povezanost z Bogom. Evangelizacija se preko zakramentov razvija, saj so ti natančno opredeljeni in smiselni za posamezno življenjsko obdobje človeka. Pomembno vlogo pri tem ima Cerkev in pa duhovnik v domačem kraju, saj mora preko podeljevanja zakramentov in prvotno preko priprave na prejem zakramenta, posameznika soočiti z bistvom vere in s spoznavanjem pristinih vrednot in smisla, ki ga nudi katoliška vera. Zmotno je prepričanje, da je samo duhovnik tisti, ki lahko evangelizacijo izvaja. Vsak posameznik, ki živi v veri in prepričanju, da je bil Jezus spočet od Svetega Duha, rojen iz Device Marije, da je umrl in vstal za nas, mora to pričevati in oznanjevati naprej. Evangelizacija v svojem bistvu krepi človeško vero, jo utrjuje, hkrati pa kristjanom nalaga dolžnost, da svoje verovanje zagovarjajo in prenašajo na naslednje rodove. Ravno v tem pomenu se družina kot najbolj intimni prostor posameznika izkaže za primeren in najbolj edinstven kraj za izvajanje evangelizacije.

Otroka je potrebno vzgajati v veri in ga naučiti, da je družina kraj, kjer dobi potrditev in samozavest za širjenje svoje vere. Vendar pa se kljub trudu staršev, da bi otrok bil deležen zavedanja, da zares potrebuje Boga, veliko mladih skozi proces odraščanja odloči za pot, ki pelje mimo Boga in vere. V današnjem času je za mladostnika pomembno, da svojo družino doživlja pozitivno, da v družini najde smisel za vero in za pričevanje te vere. Skozi odraščanje posameznik pridobiva svojo identiteto in postavljanje vere na prvo mesto s strani mladostnikove družine, lahko predstavlja odločilen korak za nadaljnje življenje mladostnika v veri. Evangelizacija tako ni nujna samo v času odraščanja, ampak je potrebna tudi v zrejših letih življenja, saj so vplivi iz okolja, ki so usmerjeni stran od krščanskega življenja in stran od Jezusove ljubezni, v današnjem času čedalje močnejši.

Splošen občutek in zavedanje okolice kažeta na nezaupanje mladih v Cerkev in krščansko vero, to pa je tudi eden vidnejših razlogov za oddaljevanje življenjske poti stran od smisla vere. Kljub življenju po zakramentih, veliko kristjanov rabi vsakdanje

potrjevanje tega, v kar verujejo in zato se mora evangelizacija bolj izraziteje pojavljati in vključevati v življenja vernikov. Ni dovolj samo obisk svete maše, za katere ta predstavlja zgolj formalnost in možnost za kritiziranje drugih, nujno je v vsakdanjem življenju spoznavati in udejanjati Gospodovo voljo. To je za kristjana velik izziv in marsikdaj tudi morebitna ovira pri vzpostavljanju odnosov z okoljem, zato je nujno, da je evangelizacija v pomenu pričevanje in življenje vere stalno prisotna, saj se na tak način verniki lahko naslonijo na trdno oporo, ki jim nudi moč za predajanje vere naprej. V tem smislu je potrebno ponovno izpostaviti družino, saj ta predstavlja skupek vrednot in potrebnih sil za življenje posameznika.

Teoretična opredelitev in zgolj navajanje ter razlaganje pojma evangelizacija in povezava te z družino seveda ni dovolj. Učinek je viden šele v praktičnem udejanjanju pojma evangelizacija. Kot povedano, jedro družine tvorita moški in ženska. Po krščanskem vodilu se ta družina potrdi z zakramentom svetega zakona, nadgrajuje pa se s sprejemanjem in podarjanjem življenja otrokom. Zakrament svetega zakona predstavlja izhodišče za začetek krščanskega življenja družine. Da bi posameznika, ki se odločita za skupno življenje in tudi za prejem svetega zakona, to doživela in sprejela v vsej polnosti, je potrebna priprava, ki omogoča uvidenje pomena zakramenta svetega zakona in spoznanje, kaj hoče Bog s tem povedati. Zakonska priprava lahko traja zgolj eno popoldne (zakonski tečaj, ki ga opravita posameznika), kar je za prejem zakramenta svetega zakona v cerkveni skupnosti obvezno in dovolj, lahko pa se ta priprava začne pred prejetjem zakramenta svetega zakona in se nadaljuje po prejetju v obliki zakonskih skupin.

Temeljna potrditev in osnova za izhodišče diplomskega dela so ravno zakonske skupine, ki nedvomno potrjujejo tezo, da je družina kot osnovno jedro družbe lahko odličen in verjetno tudi najbolj primeren kraj za evangelizacijo. Zakonsko skupino tvorijo poročeni posamezniki, ki se zavestno odločijo, da bodo svoj zakon v popolnosti izročili božjemu varstvu, kar izkazujejo preko morebitnih srečanj, delavnic, seminarjev, kjer z drugimi poročenimi pari delijo zakonske izkušnje, spoznavajo bistvo zakona,

nadgrajujejo vero, ki jim zakon utrjuje in si medsebojno pomagajo ter se v osnovnem pomenu tudi medsebojno evangelizirajo.

V 2 Tim 3,14 beremo: *»Toda ti ostani pri tem, česar si se naučil in v veri sprejel, ker veš, od koga si se naučil.«* Živeti kot kristjan je v svetu, ki doživlja prepihe z vseh mogočih strani, za posameznika izziv in zavestna izbira, ki mnogokrat ni sprejeta in podprta s strani sveta, v katerem se kot kristjan nahaja. Kje najti moč in potrditev tega kar veruješ? Kako na novo odkrivati in spoznavati bistvo ljubezni Vsemogočnega? Zakaj sploh živeti v medsebojni ljubezni in pričevanju za Gospoda? Opogumljati za takšno življenje ni lahko, vendar če živimo v skupnosti, ki jo predstavlja združitev moškega in ženske, torej sveti zakon, to postane v razburkanem okolju že potreba in vsakdanja odločitev. Še večjo skupnost, kot je družina, pa v tem primeru predstavljajo zakonske skupine, preko katerih naša osebna vera raste, s tem pa se osuje tudi močnejša vera skupnosti. Vsak kristjan in član zakonske skupine se mora zavedati, da s svojim vzgledom in pričevanjem za Gospoda to prenaša tudi na druge. Dar vere je dragocen, zanj se moramo nenehno zahvaljevati, vsak posameznik pa naj živi tako, da bodo drugi prepoznali Jezusa v njem.

POVZETEK

Diplomsko delo z naslovom Družina kot kraj evangelizacije se osredotoča na predstavitev evangelizacije in pojma družina kot kraja poteka evangelizacije. V prvem delu predstavimo temeljna teoretična izhodišča na področju evangelizacije in družine kot osnovne celice družbe, kako se ta dva pojma povezujeta in kakšno je trenutno stanje na področju posredovanja vere mladim v družini. V drugem delu predstavimo zakonske skupine, v katerih vidimo možnost za izvrševanje evangelizacije. Osredotočimo se na zakonsko pripravo, kot izhodišče za zakrament zakona in na zakonske skupine, ki se oblikujejo po prejetju tega zakramenta. V okviru teh predstavimo možnost za vzpostavitev evangelizacije in pričevanja vere v današnjem času.

Ključne besede: evangelizacija, družina, pričevanje vere, zakonske skupine, zakrament zakona.

SUMMARY

The thesis entitled *The family as a place of evangelization* focuses on the presentation of the evangelization and the idea of family as a place where the evangelization takes place. In the first part we present the basic theoretical starting points in the field of evangelization and the families as the basic cells of society, how these two concepts are linked and what is the current situation in the field of transmission of faith to young people in the family. In the second part we present married couples in which the possibility for the enforcement of evangelization is seen. We are focused on the marriage preparation as a starting point for the sacrament of a marriage and on the married couples formed after the receiving of this sacrament. In the context of these we present options for the establishment of evangelization and the testimony of faith today.

Keywords: evangelization, family, testimony of faith, married couples, the sacrament of marriage.

REFERENCE

»Referendum o zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih,« v: *Uradni list RS*, št. 13/2016. 19. februarja 2016. [Http://www.dvk-rs.si/files/files/Uradni---list---19.2.---u2016013.pdf](http://www.dvk-rs.si/files/files/Uradni---list---19.2.---u2016013.pdf) (pridobljeno 10. marca 2017).

24kul. 2015. Domača stran. [2015 Http://24kul.si/ales-primc-na-referendumu-mnozicno-glasujmo-proti-posvojitvam-otrok-v-homoseksualna-razmerja](http://24kul.si/ales-primc-na-referendumu-mnozicno-glasujmo-proti-posvojitvam-otrok-v-homoseksualna-razmerja) (pridobljeno 14. februarja 2017).

24kul.si. 2015. Domača stran. 2015. [Http://24kul.si/18-razlogov-za-razpis-referenduma-o-druzini](http://24kul.si/18-razlogov-za-razpis-referenduma-o-druzini) (pridobljeno 10. februarja 2017).

A. Č., Al. Ma. 2017. Novi družinski zakonik sprejet, potrjen tudi fiskalni svet. *Rtvslo*, 21. marca. [Https://www.rtvsl.si/slovenija/novi-druzinski-zakonik-sprejet-potrjen-tudi-fiskalni-svet/417823](https://www.rtvsl.si/slovenija/novi-druzinski-zakonik-sprejet-potrjen-tudi-fiskalni-svet/417823) (pridobljeno 27. marca 2017)

Asen, Eia. 1998. *Družine*. Ljubljana: DZS.

Bajzek, Jože. 2008. *Odiseja mladih*. Radovljica: Didakta.

Bedard, Bob. 2013. *Evangelizacija, izziv za katoliško Cerkev*. Ljubljana: Družina.

Brstovšek, Andrej. 2016. Odmevni papežev dokument o družini ugledal luč sveta. *Dnevnik*, 9. aprila. [Https://www.dnevnik.si/1042733525/svet/odmevni-papezev-dokument-o-druzini-ugledal-luc-sveta](https://www.dnevnik.si/1042733525/svet/odmevni-papezev-dokument-o-druzini-ugledal-luc-sveta) (pridobljeno 15. marca 2017).

Danneels, Godfried. 1998. *Bog v življenju družine. Pogovori z družinami*. Ljubljana: Salve.

Jazbar, Matjaž. 2015. Referendum za in proti. *Lokalne Ajdovščina*, 14. decembra. <https://www.lokalne-ajdovscina.si/article/2015120622522127/Referendum.%20Za%20in%20Proti/> (pridobljeno 23. februarja 2017).

Kahn, Peter. 2014. *Predajanje vere otrokom*. Ljubljana: Družina.

Kasper, Walter. 2014. *Evangelij družin in nova evangelizacija Evrope*. Celje: Društvo Mohorjeva družba in Celjska Mohorjeva družba d. o. o. v sodelovanju z župnijo Celje.

Katehetsko-pedagoški leksikon. 1992. Ljubljana: Katehetski center.

Ma. F. 2015. Referendum o družini bo 20. decembra. *Delo*, 4. novembra. <http://www.delo.si/novice/politika/druzinski-referendum-bo-20-decembra.html> (pridobljeno 9. februarja 2017).

Makovec, Urška. 2015. Kdo je Aleš Primc, ki nas bo, kot kaže, že tretjič peljal na referendum? *Siol*, 23. marca. <http://siol.net/novice/slovenija/kdo-je-ales-primc-ki-nas-bo-kot-kaze-ze-tretjic-peljal-na-referendum-88958> (pridobljeno 10. februarja 2017).

Mlinar, Anton. 1998. *Moralna teologija. Priročnik teološke fakultete*. Ljubljana: Družina.

Nadškofija Ljubljana. 2017. Domača stran. <http://nadskofija-ljubljana.si/druzina/zakonci-in-druzine/zakonske-skupine-oz-obcestva/> (pridobljeno 15. marca 2017).

Najina pot, 2017. Domača stran. <http://najina-pot.rkc.si/index.php/content/display/5/zakonske-skupine/20> (pridobljeno 15. marca 2017).

Najina pot, 2017. Domača stran. <http://najina-pot.rkc.si/index.php/content/display/4/sola-za-zakon/20> (pridobljeno 15. marec 2017).

Slovenska škofovska konferenca. *Katekizem katoliške Cerkve*. Kompendij.

Sodja, Franc. 1973. *Lepo je biti mlad*. Nova Gorica: Misijonska hiša Mirenski grad.

Sveto pismo Stare in Nove zaveze. 1992. Ljubljana: Združene biblične družbe.

Vider, Vital. 1999. *Z očmi zakoncev*. Koper: Ognjišče.

Zakonik cerkvenega prava. 2006. Ljubljana: Družina